

รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)
ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

นายกิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ
รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน
(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อผลงานวิชาการ	รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
ชื่อผู้รายงาน	นายกิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ
หน่วยงาน	โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินระดับความจำเป็นของบริบทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ 2) เพื่อประเมินระดับความพร้อมของปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ 3) เพื่อประเมินระดับด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ (Project Approach) รวมทั้ง 4) เพื่อประเมินระดับพฤติกรรมของผลผลิตของโครงการ (คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21) รูปแบบที่ใช้ในการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ครู/ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็นครู/ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 13 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 262 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.8-1.0 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.8-1.0 ค่าความเชื่อมั่น 0.97-0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยประชากรและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร

ผลการศึกษา พบว่า

1. บริบทของโครงการมีความเหมาะสม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 10 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โครงการสามารถพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ได้ และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีดำเนินการ ค่าเฉลี่ย 4.92 และข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ ค่าเฉลี่ย 4.62

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการมีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำหนดแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน กิจกรรมในโครงการมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ Project Approach ออนไลน์ ค่าเฉลี่ย 4.77 และข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ ค่าเฉลี่ย 4.38

3. ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการ อย่างชัดเจนเหมาะสม และดำเนินโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในโครงการ ค่าเฉลี่ย 4.84 และข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการการจัดการเรียนรู้ รูปแบบโครงการ Project Approach ออนไลน์ช่วยส่งเสริมเด็กให้กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์ ผ่าน Google Meet กิจกรรมในโครงการส่งผลให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรมและขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุง วิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่ามีข้อบกพร่อง ค่าเฉลี่ย 4.62

4. คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ค่าเฉลี่ย 4.61 รองลงมา คือ มีทักษะชีวิต (Life Skills) ค่าเฉลี่ย 4.54 และด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ มีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ค่าเฉลี่ย 4.47

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากนางดารณี คุณอนันต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ดร.ภารดี ผางสง่า (ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอมรินทราราม) รศ.ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ผศ.ดร.เอกชัย พุ่มดวง (อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต) และผศ.สิริมณี บรรจง (อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา) ที่เสียสละเวลาในการให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ยิ่ง ผู้ประเมินขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามสำหรับการประเมินโครงการอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณยุทธกิจ และคุณแม่อัญชลี กาญจนครุฑ ที่ให้กำเนิดและดูแลข้าพเจ้าจนเติบโตใหญ่ พร้อมทั้งขอบคุณเพื่อร่วมงานโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) และขอขอบคุณบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่สามารถเอ่ยนามมา ณ โอกาสนี้ ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากผลงานรายงานโครงการฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตัญญูทเวทิตา แต่ บิดา มารดา บุรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายกิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการดำเนินโครงการ

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการ มีทักษะกระบวนการที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม และประเทศชาติ เป็นสิ่งที่มีความมีความสำคัญ เป็นอย่างมาก ดังพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพิธี พระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใจความตอนหนึ่งว่า (มูลนิธิ ยุวสถิรคุณ. 2559 : 37)

การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือ การศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือ การศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดี ใฝ่เจริญ มีปกติละอายชั่ว กลัวบาปส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอำนวย ผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์..

รวมทั้งเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องดำเนินการพัฒนา ผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายการศึกษาต่างๆ ด้วยกระบวนการที่หลากหลายสอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา ชุมชน และผู้เรียน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญที่จะ สามารถพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้อง ดำเนินการด้วยความมีส่วนร่วม ความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ตลอดจนภาคเอกชน ในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้คุณธรรม ทั้งในและ นอกห้องเรียน ร่วมประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันละกัน สนับสนุน ส่งเสริม ยกย่องเชิดชู เกียรติผู้กระทำความดี และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549: 10, 20-21) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้การศึกษา

ที่จัดโดยสถานศึกษา ทุกแห่งมีมาตรฐานทัดเทียมกัน สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้ มีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำหลักสูตรฉบับนี้ไปพัฒนาเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ให้สถานศึกษาใช้มาตรฐานเป็นกรอบในการวางแผนและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้แก่การกำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำรายงานประจำปี (SAR)

โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ ได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาดังกล่าวกว่า จึงได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพเด็กปฐมวัย โครงการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญระดับปฐมวัย โครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในการพัฒนาครูให้จัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล เต็มศักยภาพ รู้จักเด็กเป็นรายบุคคลและสร้างโอกาสให้เด็กทุกคนได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและลงมือกระทำผ่านประสาทสัมผัสจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย มีการติดตามและประเมินผลพัฒนาการเด็กอย่างเป็นระบบ ผ่านกิจกรรมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เป็นการสร้างโอกาสและสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ตรงของเด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริงที่เด็กประสบพบเห็น รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการต่างๆ โดยมีประสบการณ์เดิม แรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐานการเรียนการสอนแบบโครงการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวของตัวเอง สำหรับชั้นอนุบาลศึกษาการเรียนแบบโครงการเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้แสวงหาความรู้จากการสืบค้นด้วยการเริ่มต้นจากสิ่งที่เด็กสนใจไปสู่การค้นคว้าที่กลุ่มเล็กเพื่อหาคำตอบที่ต้องการ เด็กจะได้เรียนรู้ด้วยการวางแผนการเรียนและค้นคว้าด้วยตนเองจากการเรียนแบบโครงการนี้นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่เด็กต้องค้นคว้าและลงมือปฏิบัติ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2549: 8) การเรียนรู้แบบโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก้าวเข้าไปสู่จิตใจของเด็กค้นหา

มวลประสบการณ์กิจกรรมและรายละเอียดของเนื้อหาในหัวข้อโครงการจึงเป็นการเลื่อนไหลไปตามความสนใจของเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กสนใจใฝ่เรียนรู้ (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2550: 150) ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ความสำคัญของรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ (Construction) โดยที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เปิดกว้างด้วยตนเอง บทบาทครูจะเปลี่ยนจากการสอนโดยตรงเป็นผู้อำนวยความสะดวกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กด้วยการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กรอบด้านอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการนี้เด็กจะได้ฝึกความมีวินัยในตนเองในการยอมรับความคิดเห็นและผลงานของเพื่อน ฝึกความอดทนในการทำงานให้ลุล่วงตามที่ได้วางแผนไว้และเด็กยังมีความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ของตนเองเพื่อให้ผลงานของกลุ่มออกมาสมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเอาแนวคิดและหลักการของการจัดประสบการณ์แบบโครงการมาปรับให้เหมาะสมกับวัย พัฒนาการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ควรรู้สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 39)

ในปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลสามเสน(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ได้แก่ ความคิดเชิงวิเคราะห์แก้ปัญหา(Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์(Creativity) การสื่อสาร (Communication) ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์(Technology Literacy) และอุปกรณ์ต่างๆในการเข้าเรียนออนไลน์ (Online) และสามารถนำสิ่งเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน(Information Literacy) ทักษะชีวิต (Life Skills) ได้แก่ ทักษะความเป็นผู้นำ(Leadership) ทักษะทางสังคม (Social Skills)

การดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องและยังไม่มีมีการประเมินผลของโครงการในภาพรวมของโรงเรียน ผู้รายงานจึงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินโครงการดังกล่าวในเชิงบริหารอย่างเป็นระบบ และวิธีการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นวิธีการที่เหมาะสม เพื่อจะได้นำผลของการประเมินไปพัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ไขการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่ดำเนินงานในลักษณะเดียวกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินบริบทโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อประเมินกระบวนการโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
4. เพื่อประเมินผลผลิตโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ความสำคัญของการประเมินโครงการ

1. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความเหมาะสมของ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
2. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้กำหนดโครงการ การจัดสรรงบประมาณ การดำเนินโครงการ และแก้ไขการบริหารจัดการโครงการต่างๆ ของโรงเรียน รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอื่น

ขอบเขตของการประเมินโครงการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร แบ่งออกเป็นจำนวน 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลด้านประเมินด้านบริบท(Context) ปัจจัยนำเข้า(Input)และกระบวนการ(Process)

1.1 ประชากร

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 13 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลด้านผลผลิต (Product)

2.1 ประชากร

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครองระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวนผู้ปกครอง 262 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

กรอบแนวคิดของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ทักษะชีวิต (Life Skills) โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) หมายถึง รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนากระบวนการคิดในหัวข้อเรื่องที่เด็กสนใจ โดยกระบวนการเรียนการสอนนั้นเด็กได้รับประสบการณ์ตรงในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ครู เพื่อน บุคคลอื่น วัตถุ สิ่งของ และสิ่งแวดล้อมที่เด็กสนใจตลอดทั้งโครงการ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมและบรรยากาศสภาพแวดล้อมพร้อมจัดบันทึกกระบวนการทำงานของเด็ก ซึ่งเด็กได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับสาระที่ควรรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในหมวดดังต่อไปนี้ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว สิ่งต่างๆ รอบตัว ในการศึกษาครั้งนี้เด็กปฐมวัยจะได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมของโครงการทั้ง 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงการ เป็นระยะที่สร้างบรรยากาศการเตรียมความพร้อมและให้เด็กแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม เพื่อค้นคว้าสิ่งที่เด็กสนใจร่วมกันวางแผนการทำโครงการและนำเสนอความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวกับหัวเรื่อง โดยครูจะมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เด็กคิด

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนาโครงการ ให้โอกาสเด็กค้นคว้าและมีประสบการณ์ใหม่ เป็นระยะที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติภาคสนาม หรือสืบค้นและปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้เพื่อค้นหาความรู้ความเข้าใจ

ใหม่ตลอดจนการพิสูจน์ทดสอบสิ่งที่สนใจจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยครูจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนในการปฏิบัติกิจกรรมในการศึกษาค้นคว้าของเด็ก

ระยะที่ 3 ระยะสรุปและประเมินโครงการออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 เป็นระยะสรุปเหตุการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้และมีการเตรียมการนำเสนอผลงานที่ทำในโครงการในรูปแบบของการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการเรียนรู้ในโครงการและเตรียมการวางแผนเข้าสู่โครงการใหม่

ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการแต่ละระยะของโครงการ เด็กจะได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกลงไปในเรื่องละเอียดของเรื่องนั้น ด้วยกระบวนการคิด การแก้ปัญหาของเด็กเองเด็ก เพื่อตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ตนมีความสนใจอยากรู้อยากเห็นและนำไปสู่การพัฒนาสิ่งที่น่าสนใจจากการพูดคุยสนทนา การปฏิบัติภาคสนาม การแสดงออก การค้นคว้า และการนำเสนอร่วมกัน โดยใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมตามความสนใจ และกระบวนการการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการบูรณาการเข้าในกิจกรรมประจำวัน ตามกระบวนการศึกษาค้นคว้าของเด็ก

2. การประเมินโครงการ หมายถึง การประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model รายละเอียด ดังนี้

2.1 การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) หมายถึง การประเมินระดับความจำเป็นของโครงการ ความสอดคล้องและความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์โครงการ

2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) หมายถึง การประเมินระดับความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และบริบท

2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) หมายถึง การประเมินระดับการปฏิบัติด้านกระบวนการดำเนินงาน การวางแผนการจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วม ขั้นตอนการดำเนินงาน การนิเทศติดตาม การประเมินผล

2.4 การประเมินผลผลิต หรือคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 (Product Evaluation : P) หมายถึง การประเมินระดับพฤติกรรมคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมโครงการ และผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากโครงการ โดยประเมินคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.4.1 ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) หมายถึง การประเมินพฤติกรรมเชิงบวกของเด็กในด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์แก้ปัญหา(Critical Thinking)โดยการค้นหาคำตอบในการเรียนรู้

แบบกลุ่มเล็กได้อย่างเหมาะสม สามารถคิดสร้างสรรค์(Creativity)ในการประดิษฐ์ และมีทักษะทางการสื่อสาร(Communication)ให้ผู้อื่นเข้าใจได้

2.4.2 ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills) หมายถึง การประเมินพฤติกรรมเชิงบวกของเด็กปฐมวัยในด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์(Technology Literacy) และอุปกรณ์ต่างๆในการเข้าเรียนออนไลน์ (Online) และสามารถนำสิ่งเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน(Information Literacy)

2.4.3 ทักษะชีวิต (Life Skills) หมายถึง การประเมินพฤติกรรมเชิงบวกของเด็กปฐมวัยในด้านการเป็นผู้นำในการเรียนรู้ (Leadership) มีทักษะทางสังคมสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้อย่างเหมาะสม (Social Skills)

3. **ครู** หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

4. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กปฐมวัย ชาย – หญิง ที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

5. **ผู้ปกครอง** หมายถึง บิดา มารดา หรือบุคคลอื่นผู้ซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดู หรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย และเป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้รายงานได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ รูปแบบโครงการ (Project Approach)

- 1.1 ความหมายของรูปแบบการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.3 กลุ่มของรูปแบบการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.4 การใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.5 รูปแบบและเทคนิคการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.6 ความหมายของการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.7 ประวัติความเป็นมาของการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.8 แนวคิดของการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.9 ลักษณะของการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.10 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.11 บทบาทครูในการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)
- 1.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการ (Project Approach)

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21

- 2.1 ที่มาและความสำคัญของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- 2.2 กรอบความคิดหลักสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
- 2.3 ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21

3. การประเมินโครงการ

3.1 โครงการ

3.2 การประเมินโครงการ

3.3 รูปแบบและวิธีการประเมินโครงการของสตัฟเฟิลบีม

4. สภาพโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

4.1 ประวัติโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

4.2 ข้อมูลพื้นฐาน

5. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

5.1 กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

5.2 คุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 (The Twenty – First Century Skills)

5.3 การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

1.1 ความหมายของรูปแบบการจัดประสบการณ์

ทิสนา แคมมณี ; และคนอื่นๆ (2536: 5) ให้ความหมายของรูปแบบการจัดประสบการณ์หรือการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบแบบแผนตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ เข้ามาช่วย ให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือคุณลักษณะสำคัญ (Critical Attributes) ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จะต้องประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

1. มีปรัชญา หรือแนวคิด หรือความเชื่อพื้นฐานที่เป็นหลักของรูปแบบนั้น

2. มีการบรรยายหรืออธิบายภาพ หรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน

3. มีการจัดระบบ คือ องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพิสูจน์ทดลองถึงประสิทธิภาพของระบบนั้น

4. มีการอธิบายกระบวนการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอน ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบย่อยที่สำคัญของระบบนั้น

จอยส์ และเวล (เปลว ปุริสาร. 2543: 10; อ้างอิงจาก Joyce; & Weil. 1992: 40-42) กล่าวว่า รูปแบบการสอนเป็นแผน หรือแบบซึ่งสามารถใช้เพื่อการสอนในห้องเรียน หรือการสอนพิเศษเป็นกลุ่มย่อย

หรือเพื่อจัดสื่อการสอนซึ่งรวมถึงภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรรายวิชา แต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการสอนที่ช่วยให้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน

รูปแบบการจัดประสบการณ์ สรุปได้ว่า หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ ระเบียบ แบบตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวความคิดรวมทั้งความเชื่อต่างๆ โดยอาศัยวิธีและเทคนิคการสอนเข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการและทฤษฎีความเชื่อพื้นฐาน หรือจะเป็นการสอนในรูปแบบพิเศษเป็นกลุ่มย่อยที่ต้องจัดสื่อการสอนซึ่งรวมถึงภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์และหลักสูตรรายวิชาแต่ละรูปแบบจะนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือรูปแบบการสอน

รูปแบบการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน โดยทั่วไปมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญซึ่งผู้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงดังนี้ (ทิตินา แคมมณี; และคนอื่นๆ. 2536: 34-36)

1. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดของทฤษฎีที่รองรับรูปแบบการสอน หลักการของรูปแบบการสอนจะเป็นตัวชี้้นำการกำหนดจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการสอน

2. จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน

3. เนื้อหา เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหา และกิจกรรมต่างๆ ที่จะใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน

4. การจัดกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆ เมื่อนำรูปแบบไปใช้

5. การวัดและการประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิผลของรูปแบบการสอน องค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือรูปแบบการสอนนั้น เกิดจากหลักการ ความเชื่อแนวคิด และทฤษฎีของรูปแบบการสอน ซึ่งนำไปสู่การจัดระบบการเรียนการสอนและการวัด ประเมินผลเพื่อให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักของรูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือรูปแบบการสอน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือ รูปแบบการสอนนั้น มีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญที่ผู้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงในเรื่องหลักของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นส่วนของแนวคิด ทฤษฎี ที่จะเป็นตัวชี้้นำทางการกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาและกิจกรรมขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนและที่สำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ การวัดและการประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งที่ประเมิน

ถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่เกิดจากหลักการความเชื่อแนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบการสอน เพื่อนำไปสู่การจัดระบบการวัดประเมินผลให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.3 กลุ่มของรูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือรูปแบบการสอน

รูปแบบการจัดประสบการณ์หรือการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบในแต่ละรูปแบบมีจุดเน้นที่ต่างกัน มีผู้ศึกษาและเสนอการจัดกลุ่มของรูปแบบการเรียนการสอนดังนี้

จอยส์ และเวล (วัฒนา อัครสมัน. 2539: 42-48; อ้างอิงจาก Joyce; & Weil. 1992) จัดรูปแบบการเรียนการสอนเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการจัดกระบวนการข้อมูล หรือกระบวนการคิด (The Information Processing Family) เช่น การสอนมนทัศน์ (Concept Attainment) การสอนการคิดเชิงอนุมาน (Inductive Thinking) การสอนและฝึกฝนการคิดสืบค้น (Inquiry Training) การสอนยุทธศาสตร์การจำ (Memorization)

2. รูปแบบการจัดประสบการณ์หรือการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาคน (The Personal Family) เช่น การสอนแบบไม่สั่งการ (Nondirective Teaching) เป็นการสอนที่มุ่งให้คำแนะนำปรึกษาให้ผู้เรียนสามารถนำตนเองในการเรียนการสอน เพื่อฝึกให้เด็กตระหนักในตนเอง (Awareness Training)

3. รูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือการเรียนการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Family) เช่น การสอนแบบค้นคว้าเป็นกลุ่ม (Group Investigation) การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing)

4. รูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือการเรียนการสอนที่เน้นปรับพฤติกรรม (The Behavior System Family) เช่น การสอนเพื่อการควบคุมตัวเอง (Learning Self-Control) การเรียนแบบรู้รอบ (Mastery Learning)

จอยส์ และ เวล ยังให้ข้อคิดอีกว่า รูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบจาก 4 กลุ่มนี้สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบ

หมวดที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหา (Content Oriented Model)

หมวดที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ (Process Oriented Model)

หมวดที่ 3 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการทางสังคม (Social – Oriented Model)

หมวดที่ 4 รูปแบบการเรียนการสอนตัวบุคคล (Personal – Oriented Model)

หมวดที่ 5 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะและพฤติกรรม (Skill or Behavior Oriented Model)

จากการนำเสนอการจัดกลุ่มของรูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือการเรียนการสอนนั้นจะเห็นได้ว่า มีจุดเน้นการจัดกระบวนการข้อมูลในเรื่องกระบวนการคิด ผิฝนการคิดสืบค้นและการสอนยุทธศาสตร์ การจำ เป็นจุดเน้นในการพัฒนาคน และในการสอนแบบไม่สั่งการเป็นการสอนที่มุ่งให้คำ แนะนำ ปรัชษา ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง อีกทั้งเน้นในเรื่องการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผ่านการสอนแบบ การค้นคว้าเป็นกลุ่มหรือการแสดงบทบาทสมมุติเป็นการสอนที่เป็นการปรับพฤติกรรมเพื่อการควบคุมตนเอง ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผล ของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

1.4 การใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือรูปแบบการเรียนการสอน

การเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนใด ๆ (วัฒนา มัคคสมัน. 2539: 42-48 อ้างอิงจาก ทิศนา ขมมณี. ม.ป.ป.) กล่าวว่า ผู้ใช้จำเป็นต้อง

1. ศึกษาทำความเข้าใจในปรัชญา ทฤษฎี หรือหลักการของรูปแบบให้เข้าใจ
2. ศึกษาทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และสภาพการณ์ที่เหมาะสมในการใช้รูปแบบการเรียน การสอนรวมทั้งขอบเขต ข้อจำกัดต่างๆ ของรูปแบบ
3. เมื่อตกลงใจจะใช้รูปแบบใดก็ตาม ควรวางแผนจัดเตรียมรายละเอียดการดำเนินงาน ให้พร้อม
4. ลองใช้และศึกษาผล และประเมินผลว่าควรปรับปรุงสิ่งใด
5. เสนอแนะให้ทดลองใช้ทีละรูปแบบ และพยายามจนรู้สึกว่าคล่อง และชำนาญแล้วจึงค่อยๆ เพิ่มการใช้รูปแบบอื่นต่อไป
6. เมื่อสามารถใช้รูปแบบได้หลากหลายขึ้นแล้ว ต่อไปควรหัดผสมผสานรูปแบบต่างๆ ในการสอนแต่ละครั้งหรือแต่ละหน่วย

เซย์เลอร์; และคนอื่นๆ (วัฒนา มัคคสมัน. 2539: 45; อ้างอิงจาก Saylor; other. 1981) ได้เสนอสิ่งที่ควรพิจารณาในการเลือกรูปแบบการสอนไปใช้ ดังนี้

1. เป้าหมายทั่วไป และจุดประสงค์ (Goal and Objectives Being Sought) รูปแบบการสอน ที่เลือกไปใช้จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และเป้าหมายทั่วไปของการสอน

2. ความมีโอกาสดำเนินการบรรลุเป้าหมาย (Maximize Opportunities to Achieve multiple goals) ระดับความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการสอนกับจุดประสงค์ของการสอนได้สูงกว่ารูปแบบการสอนอื่นๆ

3. แรงจูงใจของผู้เรียน (Student Motivation) ผลสำเร็จของรูปแบบการสอนอยู่ที่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดไว้เพื่อการบรรลุจุดประสงค์ของการสอนหรือไม่ ผู้สอนจึงควรเลือกรูปแบบการสอนที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้

4. หลักการเรียนรู้ (Principles of Learning) ผู้สอนต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ

5. สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ และทรัพยากร (Facilities, Equipment and Resources) ผู้สอนจะต้องจินตนาการถึงสิ่งเหล่านี้ในสถานที่ที่จะนำรูปแบบการสอนไปใช้ว่าเหมาะสมกับรูปแบบการสอนที่เลือกหรือไม่

จากการนำเสนอการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบนั้นมีจุดเน้นที่ต่างกัน ตามปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี หลักของความเชื่อของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นการเลือกใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ หรือรูปแบบการสอน ควรคำนึงถึงองค์ประกอบ เป้าหมาย จุดประสงค์ วิธีการสอน ระดับความเป็นไปได้ในสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ และทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์และเทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก ซึ่งจะประสบผลสำเร็จของรูปแบบการสอนอยู่ที่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดไว้และพัฒนาการตามศักยภาพของเด็กเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์ หรือการสอน

1.5 รูปแบบและเทคนิคการจัดการจัดประสบการณ์

รูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน มีความสัมพันธ์กันดังที่ ทิศนา ขัมมณี (วัฒนา มัคคสมัน. 2539: 45 – 46; อ้างอิงจาก ทิศนา ขัมมณี. ม.ป.ป.) กล่าวไว้ดังนี้

รูปแบบการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบแบบแผน ตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ โดยอาศัยวิธีการสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือคุณลักษณะสำคัญ (Critical Attributes) ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จะต้องประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. มีปรัชญา หรือทฤษฎี หรือหลักการ หรือแนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน หรือเป็นหลักการของรูปแบบนั้น

2. มีการบรรยาย หรืออธิบายสภาพ หรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน

3. มีการจัดระบบ คือ จัดทั้งองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพิสูจน์ทดลองถึงประสิทธิภาพของระบบนั้น

4. มีการอธิบายกระบวนการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอน ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบย่อยที่สำคัญของระบบนั้น

วิธีสอน หมายถึง วิธีการต่างๆ ที่ใช้เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ บรรลุเป้าหมาย วิธีการแต่ละวิธีย่อมประกอบไปด้วยลักษณะอันเป็นจุดเด่นเฉพาะของวิธีนั้น และกระบวนการอันเป็นหลักในการดำเนินการตามวิธีนั้น คำว่าลักษณะเด่นในที่นี้ หมายถึง ลักษณะสำคัญของวิธีการนั้นที่ทำให้วิธีการนั้นแตกต่างไปจากวิธีการอื่น เช่น วิธีการทอด สิ่งที่เป็นลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ (Critical Attributes) ถ้าขาดจะถือว่าไม่เป็นการทอด ก็คือ น้ำมันและความร้อน และวิธีการ หรือขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ คือการหย่อนสิ่งที่จะทอดลงในน้ำมันที่มีความร้อนสูง และมีปริมาณมากพอที่จะทำให้สิ่งนั้นสุกโดยไม่ติดภาชนะที่ใช้ทอด ดังนั้น คุณลักษณะสำคัญที่เป็นลักษณะเด่น(Critical Attributes) ของวิธีสอนใดๆ ก็คือ

1. มีการบ่งบอกลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้น
2. มีการบ่งบอกกระบวนการหลัก หรือขั้นตอนการดำเนินการที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้น

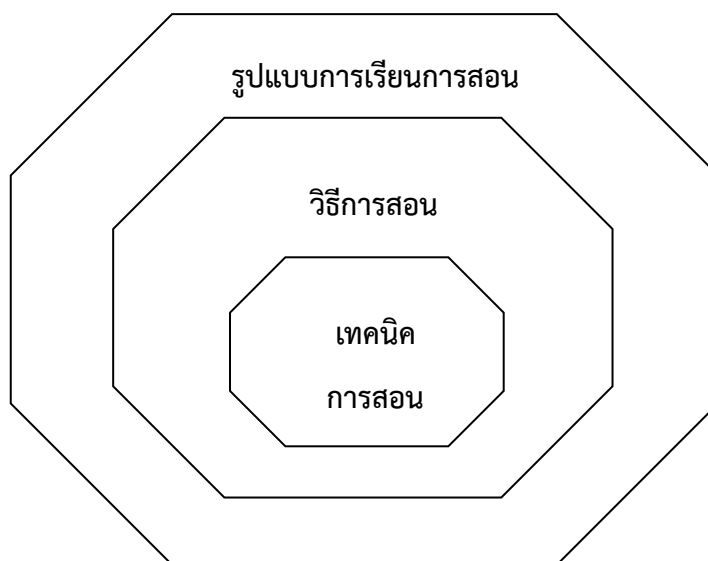
เทคนิคการสอน หมายถึง กลเม็ดต่างๆ ที่ใช้ในการช่วยให้วิธีการ หรือกระบวนการบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคการสอนจะใช้ควบคู่กันไปกับวิธีการสอนแต่ละวิธี หรือใช้ควบคู่ไปกับกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆ เช่น ในการสอนแบบบรรยาย การบรรยายให้น่าฟัง ผู้บรรยายจำเป็นต้องใช้เทคนิคต่างๆ ช่วย เช่น เทคนิคการใช้น้ำเสียง ท่าทาง การใช้อารมณ์ขัน เป็นต้น

จากการที่กล่าวข้างต้น ทิศนา ขัมมณี (วัฒนา มัคคสมัน. 2539: 45 – 46; อ้างอิงจาก ทิศนา ขัมมณี. ม.ป.ป.) จึงชี้ให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอน ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งอาจจะมองได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การมองโดยเริ่มต้นจากปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ กล่าวคือ เมื่อเรามีแนวคิด หรือความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง เราก็พยายามจัดการเรียนการสอนให้มีสภาพที่สอดคล้องกับความเชื่อนั้น และพยายามสรรหาวิธีสอนที่จะเอื้ออำนวยให้หลักการนั้น ๆ บรรลุผล นอกจากนั้น เพื่อให้วิธีสอนเหล่านั้นบรรลุผลสำเร็จได้อย่างดี เราก็ต้องพยายามหาเทคนิคต่างๆ มาเสริมวิธีสอนอีกชั้นหนึ่ง

2. การมองโดยเริ่มต้นจากเทคนิคการสอน กล่าวคือ เทคนิคการสอนช่วยส่งเสริมวิธีการสอนให้สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีต่างๆ ที่ยึดถือ

การมองในทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าว สามารถจำลองออกมาเป็นแผนภูมิ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง รูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอน

ที่มา : (วัฒนา มัคคสมัน. 2539: 46; อ้างอิงจาก ทิศนาخمมณี. ม.ป.ป.)

โดยสรุปแล้ว รูปแบบการสอน หมายถึง แผนซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ คือ ความสำคัญและความเป็นมาของรูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ สาระของรูปแบบกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

ดังที่กล่าวมาแล้วเป็นสิ่งสำคัญจะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์เป็นการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยให้อิสระในการเรียนรู้จากความสนใจและการกระทำด้วยตัวเด็กเองตามความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดคุณลักษณะพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

1.6 ความหมายของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach)

พัชรี ผลโยธิน (2542: 3) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์แบบโครงการหมายถึง การสืบค้นหาข้อมูลอย่างลึกตามหัวข้อเรื่องที่เด็กในใจควรแก่การเรียนรู้ โดยปกติการสืบค้นจะทำโดยเด็กกลุ่มเล็กๆ ที่อยู่ในชั้นเรียน หรือเด็กทั้งชั้นร่วมกัน หรือบางโอกาสอาจเป็นเพียงเด็กคนใดคนหนึ่งเท่านั้น

วัฒนา มัคคสมัน (2544: 1) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์แบบโครงการหมายถึง เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสเด็กได้ค้นพบและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสิ่งของ เรื่องราว สถานที่ บุคคลและเหตุการณ์ต่างๆ ภายในชุมชนของเด็กตามวิธีการของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินการทำงานของตนเอง และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตรและมีอิสระ

ปัทมา ศุภกานิต (2545: 30-31) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์แบบโครงการหมายถึง การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึง ความสนใจและความต้องการของเด็กเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้โดยบูรณาการทักษะกระบวนการต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ไว้ด้วยกันได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เด็กสนใจอย่างลุ่มลึก โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกกระตุ้นให้เด็กคิดและเรียนรู้ร่วมกับไปพร้อมกับเด็ก และระยะเวลาในการเรียนรู้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

ทิตนา แคมมณี (2548: 138-139) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์แบบโครงการหมายถึง การจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกทำโครงการที่ตนสนใจ โดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่สนใจวางแผนในการทำโครงการร่วมกัน ศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้จนได้ข้อค้นพบ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่แล้วจึงเขียนรายงานและนำเสนอต่อสาธารณชน เก็บข้อมูล แล้วนำผลงานและประสบการณ์ทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมด

การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง สืบค้นหาข้อมูลอย่างลึกซึ้งซึ่งตามหัวข้อเรื่องที่เด็กสนใจในการเรียนรู้ มีการลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ และมีการร่วมมือกันจนได้ค้นพบข้อเท็จจริง ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นโครงการ เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ และเนื้อหาที่สอดคล้องกับหัวข้อโครงการมีการสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ทั้งหมดมาจัดแสดงผลงาน

1.7 ประวัติความเป็นมาของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

การเรียนการสอนแบบโครงการนั้นมีมานานเริ่มจาก การศึกษากลุ่มพิพัฒน์นิยม(Progressive) ต่อมา วิลเลียม คิลแพทริก (William Kilpatrick) นำแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ มาประยุกต์สอนบุคคลต่างๆ ถึงวิธีการสอนแบบโครงการที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์จริง ที่เป็นรากฐานสำคัญทางการศึกษามากกว่าการเตรียมเพื่อชีวิตในอนาคต และลูซี่ สปาก์ มิทเชลส (Lucy Sprague Mitchell) และวิทยาลัยการศึกษา แบงค์สตรีท ได้พัฒนาการสอบแบบโครงการให้ครูผู้สอนได้รู้จักวิธีการสอนแบบโครงการ และในเวลาต่อมา มีรายงานฉบับหนึ่งมีชื่อว่า Plowden Report นักการศึกษาชาวอังกฤษเรียกการเรียนการสอนแบบโครงการ

ว่า “หลักสูตรบูรณาการ” “การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ” และ (Open Education) ของกลุ่มพิพัฒน์นิยม มีการสอนที่คล้ายคลึงกับการเรียนการสอนแบบโครงการ

การเรียนการสอนแบบโครงการมีการสอนมาเป็นระยะเวลานานมีการยอมรับจากทั่วโลก มีการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับประสบการณ์และการบูรณาการให้กับเด็กโดยยึดเด็กเป็นสำคัญ

1.8 แนวคิดของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ได้นำแนวคิดของการนักการศึกษาที่สำคัญในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ประกอบด้วยแนวคิดของนักการศึกษาที่สำคัญ คือ แนวคิดแบบพัฒน์นิยม (Progressive) ของ จอห์น ดิวอี้ (ปีพม่า ศุภกานีต. 2545; อ้างอิงจาก Edward ; Gandini ; & Forman. 1993; 151-169) ดิวอี้ เห็นว่า ได้ชี้ให้เห็นว่าธรรมชาติของเด็กมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมและต้องการพึ่งพาตนเอง ดังนั้นเด็กควรมีสติในการแสวงความคิดเห็น ได้เรียนรู้จากการกระทำ และมีประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อม ได้เล่นอย่างอิสระ ได้มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทำงานอย่างมีความสุขจากการเรียนรู้ในโรงเรียนที่เปรียบเสมือนชุมชนจำลองของสังคม

คิลแพทริก (Kilpatrick) ได้นำทฤษฎีของดิวอี้ (จิราภรณ์ วสุวัต. 2540; อ้างอิงจาก Knoll 1996: 193) มาประยุกต์ใช้โดยทำการทดลองมีวิธีการสอนแบบโครงการ ได้ศึกษาพบว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเด็กได้วางแผนร่วมกัน มีอิสระในการตัดสินใจ และได้ทำในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งมีผลให้เด็กมีระดับความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้นและเด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ สูงขึ้น อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระดับของความสนใจ และเป้าหมายที่เด็กต้องการเรียนรู้ ซึ่งไม่ได้มาจากการที่ครูเป็นผู้กำหนดหรือจากบทเรียนสำเร็จรูป จึงเป็นการสอนที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ คิลแพทริก กล่าวว่า การสอนแบบโครงการคือ หัวใจสำคัญของกิจกรรมในการเรียนรู้ของเด็ก

แนวคิดแบบคอนสตรัคติวิส ของ Jean Piaget (เปลว ปุริสาร. 2543; Katz; & Chard. 1994; Ducharme. 1993; Edward; Gandini; & Forman. 1993) ให้ความสำคัญอย่างมากกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของเด็กเนื่องจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มาจากความสนใจของเด็กโดยส่งเสริมการวางแผนการค้นคว้าทดลองการทำงานร่วมกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ลอริส มาลากูสซี (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2543: 64) เป็นผู้กำหนดแนวคิดแบบเรกจิโอ เอมีเลีย ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1970 ได้ศึกษาค้นคว้าทางด้านประสาทวิทยาและจิตวิทยา ก่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลายที่นำไปสู่การปฏิบัติที่มีความลื่นไหลและความคล่องตัวในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์

ที่เหมาะสมกับเด็กจนได้แนวคิดแบบเรกจิโอ เอมีเลีย ซึ่งพัฒนามาจากรากฐานของปรัชญาทางการศึกษาและแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญหลายทฤษฎี ซึ่ง ลอริส มาลากุสซี ให้ความสำคัญ ไว้ดังนี้

ความสำคัญประการแรก คือ วิธีการมองเด็ก (The image of the children) ของนักศึกษา Reggio Emilia จากประสบการณ์ที่เป็นผลสืบเนื่องจากการปฏิบัติ ทฤษฎี และผลการวิจัยเด็กในสายตาของครู เด็กคือผู้เต็มไปด้วยความสมบูรณ์ พลังความแข็งแกร่ง เด็กในแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะที่เป็นตัวของตัวเอง มีศักยภาพและความสามารถในตนเอง ความปรารถนาที่จะเติบโตและงอกงาม ความอยากรู้อยากเห็นความสามารถที่น่าพิศวง มีความปรารถนาที่จะสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้อื่นปรากฏขึ้นมาตั้งแต่แรกเกิด เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อความอยู่รอด ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเผ่าพันธุ์ที่ตนถือกำเนิดมาความสามารถที่มีมาตั้งแต่เกิดประการนี้จึงเป็นสิ่งที่อธิบายถึงความกระตือรือร้นของเด็กในการที่จะสื่อหรือแสดงถึงตัวตนของเด็กเมื่ออยู่ท่ามกลางบริบทที่มีความหลากหลายของสัญลักษณ์ทางภาษา และมีความสนใจในการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะก้าวเข้าสู่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการต่อรองที่ประนีประนอมกับทุกสิ่งทุกอย่าง สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเด็กครูต้องรับรู้ถึงศักยภาพของเด็กอย่างชัดเจน เพื่อการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่จะตอบสนองต่อศักยภาพของเด็กอย่างเหมาะสม

ความสำคัญประการที่สอง มองว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่บูรณาการสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายเป็นสถานที่ที่ใช้ชีวิตร่วมกัน มีสัมพันธ์ภาพร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่และเด็กที่ต่างเต็มไปด้วยความหลากหลาย เป็นสถานที่ที่มีระบบชีวิตที่ขยายไปสู่ครอบครัวของนักเรียน ครอบครัวของนักเรียนมีสิทธิที่จะรับรู้และมีส่วนร่วมในระบบชีวิตของโรงเรียน และยังขยายไปถึงเมืองที่โรงเรียนตั้งอยู่เพื่อให้เมืองและโรงเรียนรับรู้ถึงชีวิตของกันและกันในรูปแบบการพัฒนาและวิถีชีวิต สังคมยอมรับเด็กในฐานะของเป็นผู้รับช่วงในอนาคตและเป็นผู้รับผลประโยชน์ตามสิทธิเฉพาะในตัวเด็ก ในโรงเรียน มาลากุสซีและครูหลังจากที่ได้วิเคราะห์และได้มาซึ่งเป้าหมายที่ร่วมกันของโรงเรียน คือการรวมเอาครูและครอบครัวของนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ดังนั้นการดำเนินการใน เรกจิโอ เอมีเลีย จึงคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 คือ เด็กครอบครัว และครู การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จึงมุ่งที่จะจัดโรงเรียนให้มีความรู้สึกที่อบอุ่นและเป็นมิตรสำหรับทุกคนที่ได้เข้ามาสัมผัสโรงเรียน (An Amiable School) ให้ความรู้สึกที่อบอุ่น เป็นเป้าหมายของแนวการจัดการศึกษาตามแนวทางของเรกจิโอ เด็ก คือเป้าหมายที่สำคัญและเป็นศูนย์กลางของการจัดสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ มาลากุสซียังตระหนักถึงให้ทุกคนที่เข้ามาสัมผัสกับโรงเรียนแล้วจะรู้สึกอบอุ่นเหมือนอยู่ในบ้านที่เปี่ยมไปด้วยไมตรีจิต

ความสำคัญประการที่สาม คือ ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน การสอนและการเรียนต้องควบคู่ไปด้วยกัน แนวคิดเรกจิโอจะให้ความสำคัญของการเรียนรู้มากกว่าการสอน มาลากุสซี กล่าวว่าก่อนที่จะเริ่ม

เข้าสู่การสอนถ้าครูยืนสังเกตอยู่ข้างๆ สักครู และเรียนรู้จากห้องเรียนในขณะนั้นว่าเด็กกำลังทำอะไรอยู่ และถ้าครูสามารถเข้าใจได้ถูกต้อง บางทีการสอนในวันนั้นอาจแตกต่างจากวันที่ผ่านมา วัตถุประสงค์ของการจัดการการศึกษา คือ การจัดสิ่งแวดล้อมและโอกาสให้เด็กได้คิด ประดิษฐ์ และค้นคว้าด้วยตัวเอง การเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับเด็กจึงไม่ใช่การสอนจากครูที่เป็นการบอกเล่าโดยตรงแต่เป็นการจัดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การสอนวิธีใหม่โดยครูเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ครูต้องมีการนำเสนอทางเลือกที่หลากหลาย การเสนอความคิดเห็นและเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ ครูต้องปฏิบัติตัวเป็นนักค้นคว้าวิจัย เป็นนักสำรวจและตะเวนเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนจากการประชุมสัมมนาหรือมีโอกาสพบปะกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นประสบการณ์และข้อมูลในการเชื่อมโยงเข้าสู่การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่นำเด็กไปสู่การเรียนรู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรกจิโอ ไม่มีหลักสูตรที่กำหนดเนื้อหาที่แน่นอนชัดเจน ไม่มีการเขียนแผนการสอนที่กำหนดขั้นตอนกิจกรรมที่ชัดเจน แต่จะเป็นการรวบรวมรายชื่อหัวข้อโครงการที่คาดว่าจะมีความสนใจของเด็กสภาพการจัดกิจกรรมจะสั่นไหวไปตามสถานการณ์ที่ตอบสนองต่อความสนใจของเด็กในขณะนั้น ดังนั้นการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกจากโครงการจึงเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่โดดเด่นในโรงเรียนตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

จากแนวคิดและหลักการจัดประสบการณ์แบบโครงการดังกล่าว เป็นการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยให้อิสระในการเรียนรู้จากความสนใจและการกระทำด้วยตัวเด็กเองตามความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามพัฒนาการ และธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก

1.9 ลักษณะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2540: 2-9) การจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) เป็นการสร้างโอกาสและสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ตรงของเด็ก เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริงที่เด็กประสบพบเห็น รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการต่างๆ โดยมีประสบการณ์เดิม แรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 82 – 83) การสอนแบบโครงการเกิดจากปรัชญาพัฒนานิยมที่เน้นให้เด็กเรียนรู้จากการกระทำ และได้ประสบการณ์จริง เป็นการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกในเรื่องที่เด็กสนใจ แล้วครูพิจารณาแล้วว่ามีคุณค่าแก่การเรียนรู้ โดยมีหลักการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. หัวข้อการเรียนรู้เกิดมาจากความสนใจและประสบการณ์ของเด็ก ซึ่งครูเห็นแล้วว่ามีคุณค่าต่อการเรียนรู้

2. ประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กต้องได้สัมผัสและมีประสบการณ์ตรง และสถานที่จริงและวัสดุ สิ่งของ ในขณะที่เดียวกันได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อมขณะศึกษาค้นคว้าด้วย

3. ประสบการณ์เรียนรู้ที่จัดให้กับเด็กต้องต่อเนื่อง และมีเวลาเพียงพอไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใน ชั้นเรียนหรือการศึกษานอกสถานที่

4. เนื้อหาของโครงการเกิดจากความเข้าใจของเด็ก เด็กได้คิด ได้เรียนรู้เองตามกระบวนการ ศึกษาอย่างมีขั้นตอน

5. บทบาทของครูต้องเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้ร่วมงาน และผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

6. การจัดกิจกรรมในโครงการที่เป็นกลุ่มเล็ก เด็กสามารถศึกษาได้ลึกซึ้งกว่าการทำโครงการกับ เด็กที่เป็นเด็กกลุ่มใหญ่ และการดำเนินโครงการการเรียนรู้และการจัดประสบการณ์ต้องสอดคล้องกับอายุเด็ก

7. การบอกขั้นตอนการทำกิจกรรมให้เด็กรับรู้เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กสามารถประเมินความก้าวหน้า ของโครงการ และช่วยกันพัฒนาโครงการต่อไปได้ดีขึ้น กิจกรรมหลักในการดำเนินโครงการมี 4 กิจกรรม คือ

1) กิจกรรมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่เด็กจะใช้ตั้งแต่เริ่ม โครงการจนสิ้นสุดโครงการ เพื่อแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันแก้ปัญหาด้วยกันกับกลุ่ม

2) กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้สัมผัส รับรู้ สังเกต และมีปฏิสัมพันธ์ จากสิ่งที่ปรากฏอยู่จริงด้วยตนเอง ณ สถานที่จริง ซึ่งอาจอยู่ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนก็ได้

3) กิจกรรมสืบค้น เป็นกิจกรรมที่เด็กจะต้องทำการค้นคว้าเพื่อหาข้อความรู้ที่ตนต้องการ อาจมาจากหนังสือ บุคคล สถานที่ ด้วยการอ่าน การถาม การสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลลุ่มลึกสามารถนำมา สนับสนุนโครงการให้บรรลุเป้าหมาย

4) กิจกรรมนำเสนอผลงาน ซึ่งอาจนำเสนอโดยการอธิบาย บรรยายหรือจัดแสดงเมื่อสิ้นสุด โครงการ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากโครงการ

พัชรี ผลโยธิน (2542: 13) โครงการถือเป็นตัวอย่างที่ดีของการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความหมาย เหมาะกับพัฒนาการเด็ก เป็นการศึกษาอย่างลึกในสิ่งที่ขยายได้ตามความสนใจของเด็กแต่ละคน แต่ละกลุ่ม ย่อย หรือแต่ละชั้นและตามหัวเรื่องที่ต้องการศึกษาในหนังสือ “ Project Apractical Guide for Teachers ” ของ Sylvia C. Chard (1992, 1994) ได้กล่าวถึงลักษณะโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการไว้ 5 ข้อ คือ

1. การอภิปรายกลุ่ม ในงานโครงการครูสามารถแนะนำการเรียนรู้ให้เด็ก และช่วยให้เด็กแต่ละคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนทำกับเพื่อน การพบปะสนทนากันในกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นทำให้เด็กมีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2. การศึกษานอกสถานที่ สำหรับเด็กปฐมวัยไม่จำเป็นต้องเสียเงินจำนวนมาก เพื่อพาเด็กไปยังสถานที่ไกลๆ ประสบการณ์ในระยะแรกครูอาจพาไปทัศนศึกษานอกห้องเรียน เรียนรู้สิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่อยู่รอบบริเวณโรงเรียน เช่น ร้านค้า ถนนหนทาง ป้ายสัญญาณงานบริการต่างๆ ฯลฯ จะช่วยให้เด็กเข้าใจโลกที่สิ่งแวดล้อม มีโอกาสพบปะกับบุคคลที่มีความรู้เชี่ยวชาญในหัวเรื่องที่เด็กสนใจซึ่งถือเป็นประสบการณ์เรียนรู้ขั้นแรกของงานศึกษาค้นคว้า

3. การนำเสนอประสบการณ์เดิม เด็กสามารถที่จะทบทวนประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องที่ตนสนใจ มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ในประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างกับเพื่อน รวมทั้งแสดงคำถามที่ต้องการสืบค้นในหัวเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้เด็กแต่ละคนสามารถที่จะเสนอประสบการณ์ที่ตนมีให้เพื่อนในชั้นได้รู้ ด้วยวิธีการอันหลากหลายเสมือนเป็นการพัฒนาทักษะเบื้องต้น ไม่ว่าจะเป็นการเขียนภาพ การใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ การเล่น บทบาทสมมติ และการก่อสร้างแบบต่างๆ

4. การสืบค้น งานโครงการเปิดกว้างให้ใช้แหล่งค้นคว้าข้อมูลอย่างหลากหลายตามหัวเรื่องที่สนใจ เด็กสามารถสัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครองของตนเอง บุคคลในครอบครัว เพื่อนนอกโรงเรียน สามารถหาคำตอบของตนด้วยการศึกษานอกสถานที่ สัมภาษณ์วิทยากรท้องถิ่นที่มีความรอบรู้ในหัวเรื่องอาจสำรวจวิเคราะห์วัตถุสิ่งของด้วยตนเอง เขียนโครงร่าง หรือใช้แว่นขยายส่องดูวัตถุต่างๆ หรืออาจใช้หนังสือในชั้นเรียนหรือในห้องสมุดทำการค้นคว้า

5. การจัดแสดง การจัดแสดงทำได้หลายรูปแบบ อาจใช้ฝาผนังหรือป้ายจัดแสดงงานของเด็ก เป็นการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ที่ได้จากการสืบค้นแก่เพื่อนในชั้น ครูสามารถให้เด็กในชั้นได้รับทราบความก้าวหน้าในการสืบค้นโดยจัดให้มีการอภิปราย หรือการจัดแสดงทั้งจะเป็นโอกาสให้เด็กและครูได้เล่าเรื่องงานโครงการที่ทำแก่ผู้มาเยี่ยมเยียนโรงเรียนอีกด้วยลักษณะทั้ง 5 ประการของโครงสร้างที่กล่าวมานี้ เด็กจะเรียนรู้ในแต่ละระยะของโครงการซึ่งมีอยู่ 3 ระยะ

แคทซ์ (เปลว ปุริสาร. 2543: 18; อ้างอิงจาก Katz. 1993: 18) กล่าวถึงการสอนแบบโครงการว่าเป็นการศึกษาอย่างลุ่มลึกในเรื่องที่เด็กมีความสนใจจะศึกษาด้วยตัวเขาเอง จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์จริง ที่อยู่รอบตัวเขา ซึ่งจะทำให้เด็กได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโต้แย้งต่อรองกับครูในเรื่องต่อไปนี้

1. การเลือกคำถามที่ต้องการจะค้นคว้า
2. วิธีการที่จะใช้ค้นหาคำตอบ
3. วิธีการที่จะเสนอคำตอบ หรือผลงานที่ค้นพบคำตอบแล้ว เช่น วาดภาพ ระบายสี

แคทซ์ และชาร์ด (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2549: 12-13; อ้างอิงจาก Katz; & Chard . 1994) กล่าวถึง การสอนแบบโครงการว่า วิธีการสอนนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเด็กทั้งชีวิตและจิตใจ (mind) ซึ่งชีวิตจิตใจในที่นี้หมายรวมถึง ความรู้ ทักษะ อารมณ์ จริยธรรม และความรู้สึกลึกถึงสุนทรียศาสตร์แคทซ์และชาร์ด ได้เสนอว่า ในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโดยใช้การสอนแบบโครงการมีเป้าหมายหลัก 5 ประการ คือ

1. เป้าหมายทางสติปัญญา และเป้าหมายทางจิตใจของเด็ก (Intellectual Goals and the Life of the Mind) การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลในปัจจุบันมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แคบเฉพาะเนื้อหาวิชาการให้เด็กเล็กๆ ฝึกทักษะการอ่าน เขียนเรียนเลข (The Three R's) เพื่อเตรียมเด็กเข้าสู่การเรียนการสอนในชั้นสูงต่อไป เป็นการมุ่งเน้นหนักเฉพาะทางด้านวิชาการซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่เด็กทุกคนจะสามารถทำได้เหมือนกันตามที่ครูตั้งเกณฑ์ไว้ลักษณะที่ 2 การสอนแบบดั้งเดิม (Traditional Kindergarten Approach) คือการจัดการเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อม มุ่งให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างหลากหลาย เรียนรู้ผ่านการเล่นตามพัฒนาการที่สอดคล้องกับวัยของเด็ก เชื่อว่าการจัดการเรียนการสอนเด็กอนุบาล ต้องมีทั้ง 2 ลักษณะอยู่ด้วยกัน คือในขณะที่เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ อย่างรอบตัว เด็กควรจะได้เข้าใจประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่การเล่นอย่างสนุกสนานและไม่มีเป้าหมาย (Spontaneous play) ดังนั้นเป้าหมายหลักของการเรียนในระดับนี้จึงเป็นการมุ่งให้เด็กพัฒนาความรู้ความเข้าใจโลกที่อยู่รอบๆ ตัวเขาและปลูกฝังคุณลักษณะการอยากรู้อยากเรียน (dispositions) ให้เด็ก

2. ความสมดุลของกิจกรรม (Balance of Activities) แคทซ์และชาร์ด กล่าวว่า การสอนแบบโครงการจะทำให้เด็กวัยอนุบาล ได้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งที่เป็นกิจกรรมทางวิชาการ และกิจกรรมทางการเรียนรู้ผ่านการเล่น และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ

3. โรงเรียนคือส่วนหนึ่งของชีวิต (Schools as Life) การเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาลต้องเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเด็ก ไม่ใช่แยกออกจากชีวิตประจำวันทั่วไป กิจกรรมในโรงเรียนจึงเป็นกิจกรรมการดำเนินชีวิตปกติ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและผู้คนรอบๆ ตัวเด็ก

4. ห้องเรียนเป็นชุมชนหนึ่งของเด็กๆ (Community Ethos in the Class) เด็กๆ ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตัว การสอนแบบโครงการเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละคนได้แสดงออกถึงคุณลักษณะความรู้

ความเข้าใจความเชื่อของเขา ในการสอนแบบนี้จึงเกิดการแลกเปลี่ยน การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง เด็กเรียนรู้ความแตกต่างของตนกับเพื่อนๆ

5. การสอนเป็นสิ่งที่ท้าทายครู (Teaching as Challenge) ในการสอนแบบโครงการ ครูไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กโครงการบางโครงการครูเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ครูร่วมกันกับเด็กคิดหาวิธีการแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติไปด้วยกัน

แคทซ์และชาร์ด (เปลว ปุริสาร. 2543: 21; อ้างอิงจาก Katz and Chard. 1994. *Engaging Children's minds : The Project Approach*. pp. 19) เปรียบเทียบการสอนปกติ (Systematic Instruction) กับการสอนแบบโครงการดังแสดงต่อไปนี้

1. การสอนปกติเป็นการแสวงหาความรู้ทักษะที่ใช้แรงจูงใจจากภายนอก ขณะที่การสอนแบบโครงการเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะที่มีอยู่และใช้แรงจูงใจจากภายในตัวเด็กเอง
2. ในการสอนปกติ เด็กทำงานเพื่อหวังรางวัลหวังคะแนนจากครู ขณะที่การสอนแบบโครงการ เด็กทำงานเพราะความต้องการและสนใจของเขาเอง
3. ในการสอนปกติ ครูเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ขณะที่การสอนแบบโครงการเด็กเป็นคนเลือกที่จะทำกิจกรรมที่หลากหลายที่ครูเตรียมให้
4. ในการเรียนการสอนปกติ ครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถแล้วถ่ายทอดสู่เด็ก ขณะที่การสอนแบบโครงการเด็กจะถูกมองว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ครูเป็นผู้คอยช่วยกระตุ้นให้เด็กพัฒนาในบางจุดที่ยังด้อยอยู่
5. ในการเรียนการสอนปกติ ครูเป็นผู้สร้างเด็กให้เกิดการเรียนรู้ และมีผลสำเร็จทางการเรียนที่ดีขณะที่การสอนแบบโครงการ ทั้งครูและเด็กร่วมกันสร้างการเรียนรู้และผลสำเร็จทางการเรียน

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

การจัดการศึกษาแบบเตรียมความพร้อม ต้องการทักษะ ต้องการแรงจูงใจจากภายนอก	การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ประยุกต์ทักษะนำมาใช้ ต้องการแรงจูงใจจากภายใน
- ความตั้งใจในการทำงานของเด็กมาจากครูและรางวัลเป็นแหล่งของแรงจูงใจในภายนอก	- ความสนใจของเด็ก และการให้เด็กได้มีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมความมานะ

- ครูเป็นเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เห็นว่าเหมาะสมกับระดับที่ศึกษา - ครูเป็นผู้รอบรู้ทุกด้าน และมองว่าเด็กเป็นผู้ไม่รู้ - ครูเป็นผู้ที่สามารถกำหนดการเรียนรู้ และความสำเร็จของเด็ก	พยายาม และเป็นแรงดลใจภายในที่สำคัญ - เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดเตรียมโดยคำนึงระดับที่เหมาะสมและท้าทาย - เด็กเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยมีครูเป็นผู้แนะนำ - เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และประเมินความสำเร็จของตนเองร่วมกับครู
---	---

นอกจากนี้ ยังกล่าวว่า การสอนแบบโครงการ มีสาระสำคัญดังนี้

1. หัวข้อของโครงการ (Topic) และการเลือกหัวข้อของโครงการ หัวข้อโครงการต้องมาจากความสนใจและความต้องการของเด็ก ครูมีเกณฑ์ในการเลือกหัวข้อโครงการดังนี้

- 1.1 เป็นหัวข้อที่เด็กทุกคน หรือเด็กส่วนใหญ่ของกลุ่มสนใจ
- 1.2 มีแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นเพียงพอที่จะจัดกิจกรรมในหัวข้อโครงการนี้ได้
- 1.3 เป็นหัวข้อที่เด็กพอจะมีประสบการณ์อยู่บ้างแล้ว
- 1.4 เป็นหัวข้อที่เด็กสามารถใช้ประสบการณ์ตรงในการค้นหาข้อมูลข้อเท็จจริงได้
- 1.5 เป็นเรื่องที่เป็นจริง สามารถให้เด็กมีประสบการณ์ตรงกับเรื่องนั้นได้
- 1.6 เป็นเรื่องที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ สร้างสิ่งของหรือเล่นสมมุติ
- 1.7 เป็นหัวข้อที่มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการเรียนการสอน
- 1.8 เด็กมีโอกาสใช้ทักษะต่างๆ ในการเรียนรู้
- 1.9 ผู้ปกครองมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ

2. กิจกรรมหลักๆ ในการสอนแบบโครงการ (Project Activities) ในโครงการใดโครงการหนึ่ง กิจกรรมที่เป็นหลักในโครงการนั้นประกอบด้วย

- 2.1 กิจกรรมการศึกษาค้นคว้า (Investigation Activities)
- 2.2 กิจกรรมสร้างสรรค์การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงหรือจากการลงมือปฏิบัติ

(Construction Activities)

- 2.3 การเล่นสมมุติ (Dramatic Play)

3. โอกาสแห่งการเรียนรู้ (Learning Opportunities) การสอนแบบโครงการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้อย่างหลากหลายผ่านกิจกรรมของโครงการ เช่น การแสดงออกทางภาษา การเล่าเรื่อง การอ่าน การเขียน ทางคณิตศาสตร์ เช่น การเปรียบเทียบ ความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสร้างหรือการเล่นอื่นๆ สิ่งที่ได้จะได้เรียนรู้และเกิดการพัฒนาในการสอนแบบโครงการ คือ

3.1 ความรู้ (Knowledge)

3.2 ทักษะ (Skills)

3.3 คุณลักษณะการอยากรู้อยากเรียน (Disposition)

3.4 ความรู้สึก (Feelings)

4. เด็กเป็นผู้เลือก (Children Making Choices) ในการสอนแบบโครงการ เด็กมีโอกาสในการเลือกในหลายๆ ทาง สิ่งที่ได้เลือกก่อให้เกิดผลทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย คือ การให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ทางสติปัญญา (Cognitive) พัฒนาการทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) พัฒนาการทางสังคม (Social) พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotion) และพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral) ผลทางการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นบางประการ เกิดขึ้นในกระบวนการแก้ปัญหาของเด็ก บางประการเกิดจากผลการทำงานตามกระบวนการแก้ปัญหาที่ได้พบกับทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว เด็กมีโอกาสที่จะเลือกในหลายๆ ทาง คือ

4.1 โอกาสในการเลือกงานที่จะทำ

4.2 โอกาสในการเลือกเวลาที่จะทำ

4.3 โอกาสในการเลือกสถานที่ ที่จะทำ

4.4 โอกาสเลือกเพื่อนที่จะทำงานด้วย

5. บทบาทครู (The Role of Teacher) ครูเป็นผู้เฝ้าติดตามความสนใจของเด็ก จัดเตรียมกิจกรรมตามความต้องการของเด็ก และเป็นผู้คอยให้การช่วยเหลือในการแก้ปัญหาของเด็ก กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. การจัดนิทรรศการในห้องเรียน (Classroom Display) ห้องเรียนในการสอนแบบนี้ จัดตกแต่งโดยผลงานของเด็ก แสดงกระบวนการทำงานของเด็ก นอกจากจะให้ผู้เห็นถึงทิศทางการดำเนินงานของโครงการของเด็กแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กระลึกถึงสิ่งที่ตนเองทำอยู่ ทำให้เด็กสามารถศึกษาได้อย่างลุ่มลึก

7. ระยะเวลาต่างๆ ของโครงการ (Phase of Project Work)

7.1 ระยะเวลาที่ 1 วางแผน/เริ่มต้นโครงการ (Planning and Getting Started)

7.2 ระยะเวลาที่ 2 พัฒนาโครงการ (Project in Progress)

7.3 ระยะที่ 3 คิดทบทวนและสรุป (Reflection and Conclusions)

การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรื่องที่จะศึกษาด้วยตนเอง โดยการกำหนดประเด็นปัญหาขึ้นมาตามความสนใจ แล้วใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการศึกษาความรู้ตามวิธีการของตนสรุปหลักการในการสอนแบบโครงการได้ดังนี้

1. เด็กศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกลงไปในรายละเอียดของเรื่องสั้นๆ จนพบคำตอบที่ต้องการ
2. เรื่องที่เด็กศึกษาเป็นเรื่องที่เด็กเป็นผู้เลือกเองตามความสนใจ ประเด็นที่ศึกษาก็ก็น่าสนใจที่เด็กตั้งคำถามขึ้นเอง
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มุ่งให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ศึกษานั้นโดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตอย่างใกล้ชิด จากแหล่งความรู้เบื้องต้น
4. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะใช้ระยะที่ยาวนานอย่างเพียงพอตามความสนใจของเด็กเพื่อที่จะให้เด็กได้ค้นพบคำตอบและคลี่คลายความสงสัยใคร่รู้
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เด็กได้ประสบกับทั้งความสำเร็จ และความล้มเหลวในวิธีการแสวงหาความรู้ตามวิธีการของเด็กเอง
6. เมื่อเด็กได้ค้นพบคำตอบแล้ว เด็กจะนำความรู้ใหม่ที่ได้นั้นมาเสนอในรูปแบบต่างๆตามความต้องการของเด็กเอง อาจจะเป็นงานเขียน งานวาดภาพระบายสี การสร้างแบบจำลอง การเล่นเกมตุลิตะคร การทำหนังสือ หรือรูปแบบอื่นๆ
7. เด็กได้นำเสนอความรู้ต่อเพื่อนๆ และคนอื่นๆ อันจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของกระบวนการศึกษาของตน และเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ และใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เปิดกว้างสำหรับเด็กในการเลือกทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ โดยร่วมมือกันวางแผน กำหนดแนวทางการเรียนรู้และให้ระยะเวลาที่พอเพียงกับความต้องการของเด็ก มีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกกระตุ้นให้คิดและเป็นผู้ร่วมงาน โดยเด็กจะสามารถคิดตัดสินใจเลือกดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการร่วมกันอันเป็นผลมาจากความสนใจ และความท้าทายของโครงการ

1.10 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

พัชรี ผลโยธิน (2542: 14; อ้างอิงจาก Katz.1994) กล่าวถึงขั้นตอนในการทำโครงการไว้ 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ทบทวนความรู้และความสนใจเด็ก

เด็กและครูจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอภิปราย เพื่อเลือกและปรับหัวเรื่องที่จะทำการสืบค้นหัวเรื่อง อาจเสนอโดยเด็ก ครู โดยใช้หลักในการเลือกหัวเรื่อง ดังนี้

1. เลือกหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่มีทุกวัน อย่างน้อยเด็กประมาณ 2 – 3 คน ควรจะคุ้นเคยกับหัวเรื่อง และจะช่วยในการตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับหัวเรื่อง

2. ทักษะพื้นฐานทางการรู้หนังสือและจำนวน ควรถูกบูรณาการอยู่ในเรื่องที่ทำโครงการรวมทั้ง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษา

3. หัวเรื่องที่เลือกควรใช้เวลาทำโครงการอย่างน้อย 1 สัปดาห์ และเหมาะที่จะทำการสำรวจ ค้นคว้าที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้านเมื่อได้หัวเรื่องแล้ว ครูควรเริ่มทำแผนที่ความคิด (Mind map) หรือใยแมงมุม (Web) เพื่อระดมความคิดร่วมกับเด็กในหัวเรื่องนั้นและจัดแสดงแผนที่ทางความคิดที่ทำไว้ภายในชั้นเรียน ซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่ได้สามารถใช้ในการสรุป อภิปรายระหว่างทำโครงการ และยังสามารถเชื่อมโยงไปยังหัวเรื่องย่อยได้อีก นอกจากนี้ ในช่วงอภิปรายระดมความคิด ครูควรทราบว่าเด็กมีประสบการณ์ในหัวเรื่องเพียงใด เด็กจะนำเสนอประสบการณ์และแสดงความคิดสิ่งที่ตนเข้าใจในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมของวัย เช่น เด็กปฐมวัยอาจใช้การเขียนภาพเล่นบทบาทสมมติ ฯลฯ ครูจะเป็นผู้ช่วยให้เด็กเสนอคำถามที่ต้องการสืบค้นหาคำตอบ จดหมายเกี่ยวกับหัวเรื่องที่จะสืบค้นถูกส่งไปยังบ้านของเด็ก ครูจะเป็นผู้กระตุ้นให้พ่อแม่คุยกับเด็กเกี่ยวกับหัวเรื่องเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ครูจะชี้แนะวิธีการสืบค้น เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้ทำงานตามศักยภาพโดยใช้ทักษะพื้นฐานทางการสร้าง การวาดภาพ ดนตรี และบทบาทสมมติ

ระยะที่ 2 ให้โอกาสเด็กค้นคว้าและมีประสบการณ์ใหม่

เป็นงานในภาคสนาม ประกอบด้วยการสืบค้นตามแหล่งข้อมูลต่างๆ ระยะนี้ถือเป็นหัวใจของโครงการ ครูจะเป็นผู้จัดหา จัดเตรียมแหล่งข้อมูลให้เด็กสืบค้น ไม่ว่าจะเป็นของจริง หนังสือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ หรือแม้แต่การออกไปศึกษานอกสถานที่หรือนัดหมายผู้เชี่ยวชาญวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้เด็กทำการสืบค้นสังเกตอย่างใกล้ชิดและบันทึกสิ่งที่พบเห็น อาจมีการเขียนภาพที่เกิดจากการสังเกต จัดทำกราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม หรือสร้างแบบต่างๆ สำรวจ คัดคะแนน มีการอภิปราย เล่นบทบาทสมมติ เพื่อแสดงความเข้าใจในความรู้ใหม่ที่ได้

ระยะที่ 3 ประเมิน สะท้อนกลับ และแลกเปลี่ยนงานโครงการ

เป็นระยะสรุปเหตุการณ์ รวมถึงการเตรียมการเสนอรายงาน และผลที่ได้ในรูปแบบของการจัดแสดง การค้นพบ และจัดทำสิ่งต่างๆ สนทนาเล่นบทบาทสมมุติ หรือจัดนำชมสิ่งที่ได้จากการก่อสร้าง ครูจะจัดให้เด็กได้แลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนเรียนรู้กับผู้อื่น เด็กสามารถช่วยกันเล่าเรื่องการทำโครงการให้ผู้อื่นฟัง โดยจัดแสดงสิ่งที่เป็นจุดเด่นให้เพื่อนในชั้นเรียนอื่น ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้บริหารได้เห็น ครูจะช่วยให้เด็กเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาแสดง ซึ่งการทำเช่นนี้เท่ากับช่วยให้เด็กทบทวนและประเมินโครงการทั้งหมด ครูอาจเสนอให้เด็กได้จินตนาการ ความรู้ใหม่ที่ได้ ผ่านทางศิลปะ ทางละคร สุดท้ายครูนำความคิดและความสนใจของเด็กไปสู่การสรุปโครงการ และอาจนำไปสู่หัวเรื่องใหม่ของโครงการต่อไป

ขั้นตอนในการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการได้กำหนดไว้ 3 ระยะ คือ ทบทวนความรู้และความสนใจของเด็กผ่านการอภิปราย เพื่อเลือกและปรับหัวเรื่องที่จะทำการสืบค้นหัวเรื่องอาจเสนอโดยเด็ก ครูจะเป็นผู้กระตุ้นให้พ่อแม่คุยกับเด็กเกี่ยวกับหัวเรื่องเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ครูจะชี้แนะวิธีการสืบค้น เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้ทำงานตามศักยภาพพร้อมทั้งให้โอกาสเด็กค้นคว้าและมีประสบการณ์ใหม่เป็นงานในภาคสนาม ประกอบด้วยการสืบค้นตามแหล่งข้อมูลต่างๆ ระยะนี้ถือเป็นหัวใจของโครงการ ครูจะเป็นผู้จัดหา จัดเตรียมแหล่งข้อมูลให้เด็กสืบค้น ไม่ว่าจะเป็นของจริง หนังสือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ หรือแม้แต่การออกไปศึกษานอกสถานที่หรือนัดหมายผู้เชี่ยวชาญวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้เด็กทำการสืบค้นสังเกตอย่างใกล้ชิดและบันทึกสิ่งที่พบเห็นมีการอภิปราย เล่นบทบาทสมมุติและประเมินผล สะท้อนกลับเพื่อแลกเปลี่ยนงานโครงการเป็นระยะสรุปเหตุการณ์ รวมถึงการเตรียมการเสนอรายงาน และผลที่ได้ในรูปแบบของการจัดแสดง การค้นพบ และจัดทำสิ่งต่างๆ เด็กสามารถช่วยกันเล่าเรื่องการทำโครงการให้ผู้อื่นฟัง โดยจัดแสดงสิ่งที่เป็นจุดเด่นให้เพื่อนในชั้นเรียนอื่น ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้บริหารได้เห็น และครูอาจนำไปสู่หัวเรื่องใหม่ของโครงการต่อไป

1.11 บทบาทครูในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 83) กล่าวว่า บทบาทครูว่าการสอนแบบโครงการเป็นความสนใจของเด็ก เป็นแรงจูงใจภายในที่เกิดจากความต้องการของเด็ก เด็กคิด กระทำ สืบค้น เรียนรู้ และประเมินความสำเร็จของตนเองในการสอนแบบโครงการครูมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

1. เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ ด้วยการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ การนำและพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การให้คำปรึกษาแนะนำที่นำไปสู่เป้าหมายที่เด็กต้องการเรียนรู้

2. เป็นผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากการค้นพบ ด้วยการมีส่วนร่วมในการศึกษานับจากวางแผนโครงการ กำหนดจุดประสงค์ การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานะผู้ประสานงาน การติดต่อวิทยากร ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อแจ้งแนวการเรียนรู้ของเด็ก และผลงานที่เกิดขึ้นจากการเรียน

3. เป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการนำพุดสนทนา กระตุ้นความคิด และการนำเสนอที่ทำให้เด็กสามารถตั้งศักยภาพตนเองออกมาได้เต็มที่ สนับสนุนให้เด็กเก่งช่วยเด็กอ่อน

4. เป็นผู้สังเกตความก้าวหน้า บันทึกพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของเด็กรวมถึงประมวลข้อความรู้จากผลงานการเรียนรู้ของเด็ก ติดตาม ช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กให้ประสบความสำเร็จ

5. เป็นผู้กระตุ้นความคิดริเริ่ม กิจกรรมในการสอนแบบโครงการเหมือนกับการเรียนแก้ปัญหา ต้องมีการค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม หรือค้นคว้าจากผู้มีประสบการณ์ก็ได้ ในบางครั้งอาจมีสาธิต บรรยาย หรือทบทวนประกอบกันแล้วแต่ความเหมาะสม การสอนแบบนี้ทำให้เกิดความคิดริเริ่มความมีเหตุผล รู้จัก การค้นคว้าและสามารถปฏิบัติได้จริง

สรุปได้ว่า ครูจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการต้องมีความกระตือรือร้น และสนุกกับการเรียนรู้ การเดินทางและการศึกษาค้นคว้า เพราะการเรียนรู้ของเด็กจะขยายออกตลอดเวลา การให้เด็กมีประสบการณ์จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจของเด็ก

1.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซิลเวีย (Sylvia. 1999: 751) ได้ทำการศึกษาวิจัยโดยใช้การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Student – center พบว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการสอนที่เด็กได้มีโอกาสที่จะทำกิจกรรมที่สำคัญและตรงกับเนื้อหาและพบว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถบรรลุการเรียนรู้การสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

แรบบิท (จิรภรณ์ วสุวัต. 2540: 72; อ้างอิงจาก Rabitti. 1992. *Preschool at “LaVilletta”*.) ได้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการของโรงเรียนอนุบาลที่ La Villetta ประเทศอิตาลี พบว่าบทบาทครูมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในโครงการ กล่าวคือ ครูต้องแสดงให้เห็นว่าครูยอมรับในความคิดเห็นของเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดที่มีในโครงการให้เด็กใช้ความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันครูส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการพึ่งพาตนเองให้กับเด็ก จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นได้ว่าบทบาทครูมีอิทธิพลต่อการดำเนินการจัดประสบการณ์แบบโครงการอย่างมาก และบทบาทครูสอดคล้องกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมด้วย

งานวิจัยในประเทศ

จิรภรณ์ วสุวัต (2540: 163) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิส โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการใช้ทดลองใช้โปรแกรมและประเมินระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 โดยใช้ การจูงใจหรือความร่วมมือ และด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกับระดับ 2 โดยพิจารณาความเหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์ของเด็กอนุบาลกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ ผลการทดสอบสมมุติฐานการศึกษาวิจัยพบว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมระดับจริยธรรมทางสังคมทั้งสองด้านให้พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เปลว ปุริสาร (2543: 49-50) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการพบว่ากิจกรรมและลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ทั้ง 4 ระยะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการนั้น ส่งเสริมให้เค้าได้เผชิญกับปัญหาและเรียนรู้วิธีที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ที่พบจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจด้วยตนเอง และรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ทำให้เด็กปฐมวัยที่มีระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงและต่ำหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น

ปัทมา ศุภกานี (2545: 80) ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยทำการสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยพบว่าการสอนแบบโครงการสามารถส่งเสริมพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลอง

นุชจริย์ ม่วงอยู่ (2550: 70) ศึกษาพฤติกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการพบว่าเด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์และหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีพฤติกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ และคุณลักษณะในแต่ละด้านของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

สุดาพร วิชิตชัยชาคร (2551: 89) ศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อการพัฒนาการของพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยและเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนร่วม พบว่าเด็กปฐมวัยปกติและเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนร่วมหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีพฤติกรรมด้านสังคมโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับ และการแบ่งปันสูงขึ้น

ทิววรรณ สังข์ภิรมย์ (2552: 69) ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนมีความสามารถในการแก้ปัญหาโดยรวมและรายด้านสูงขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นข้อมูลสนับสนุนให้ศึกษาวิจัยถึงการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ว่าจะมีผลต่อคุณลักษณะพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองเนื่องจากประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการมีการจัดการเรียนการสอนที่เด็กจะต้องศึกษาด้วยตนเองกำหนดประเด็นปัญหาขึ้นมาตามความสนใจ ตามความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามพัฒนาการ และธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการเป็นกระบวนการหนึ่ง ที่สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดคุณลักษณะพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นกระบวนการการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการในการเรียนรู้และการคิดริเริ่มสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและบุคคลที่อยู่รอบตัวเด็กทำให้เด็กเกิดความรู้สึที่ดีสามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกชี้แนะรับฟังความคิดเห็นความสามารถและการกระทำของเด็ก ทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เป็นการพัฒนาศักยภาพเด็กโดยองค์รวม อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านทักษะความรู้ คุณธรรมจริยธรรมตามเป้าหมายของการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการเพื่อศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในด้านความรับผิดชอบและด้านความอดทนอดกลั้น ว่าวิธีการจัดประสบการณ์ดังกล่าวจะสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยได้นำไปเป็นแนวทางปรับใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะครู ในศตวรรษที่ 21

2.1. ที่มาและความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตและทำงานในระบบสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึง ความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555 :11) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่าการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัวครูเพื่อศิษย์ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของ การเรียนรู้ด้วย และในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่ เหมือนการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 20 หรือ 19

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2556:13) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า วรรณกรรม ด้านการศึกษา ร่วมสมัยชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่าทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองและการทำงานในศตวรรษที่ 21 นั้นค่อนข้างแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 บางทักษะแม้จะมี ลักษณะถาวร กล่าวคือมีความสำคัญมาในทุกยุคทุกสมัย ไม่ใช่เฉพาะในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะ 4C คือความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) แต่ทักษะเหล่านี้มี ลักษณะเปลี่ยนไปในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็น สิ่งที่ “ต้อง” มีมากกว่า “น่าจะ” มีขณะที่บางทักษะถือเป็นทักษะชุดใหม่ที่จำเป็นในบริบทของศตวรรษใหม่ เช่น ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication TechnologiesICTs) ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองสังคม และวัฒนธรรม อย่างรอบด้าน ซึ่งสามารถสรุปว่าเหตุผล 3 ประการ ว่าเหตุใดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็น อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ นั่นคือ รูปแบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป การพึ่งพาอาศัย ในระดับโลกที่เพิ่มมากขึ้นและภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

เคน เคย์ (Kay K,2012:อ้างถึงใน วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตฤกษ์,2556:40- 43) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้ นักเรียนรู้จักคิดเรียนรู้ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไป ตลอดชีวิต ซึ่งมีเหตุผลอยู่สามประการด้วยกันคือ ประการแรก ทักษะเหล่านี้ไม่ได้ถูกบรรจุใน หลักสูตร หรือถูกประเมินเลย บางคนอาจจะเกิดทักษะนี้โดยบังเอิญจากชีวิตประจำวันหรือ ประสบการณ์ในการทำงาน ประการที่สอง ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อนักเรียนทุกคน องค์กร มีการปรับโครงสร้างการบริหารให้เป็นแนวราบ เพิ่มการใช้เทคโนโลยี สร้างระบบงานที่ยืดหยุ่นและกระจายความรับผิดชอบให้พนักงานระดับปฏิบัติการมากขึ้นประการที่สามสำหรับผู้เริ่มทำงานใหม่ๆ ก็ถูกคาดหวังว่าจะสามารถใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อธิบายทักษะหลายอย่างที่เป็นของใหม่ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความยืดหยุ่นและความสามารถในการ ปรับตัว ความเป็นผู้นำ และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

วารางคณา ทองนพคุณ (2556:8-9) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบ และแนวปฏิบัติ

ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ทักษะเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21

นันทวัน จันทกรกลิ่น (2557:20) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า การกำหนด ความสำคัญ และแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามความ เจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงจึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่างๆ และบูรณาการการเรียนรู้ ในห้องเรียนและชีวิตจริง

จากแนวคิดความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ จะช่วยเตรียมความพร้อมให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นยุคที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคนยุคใหม่จึงต้องมี ทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในด้านรูปแบบเศรษฐกิจ การพึ่งพาอาศัยในที่เพิ่มมากขึ้นและภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

2.2. กรอบความคิดหลักสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แนวคิดทักษะแห่งอนาคตใหม่คือการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่ง ความเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กร ความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) (www.p21.org) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ เฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทัน ด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้าน การทำงานและการดำเนินชีวิต

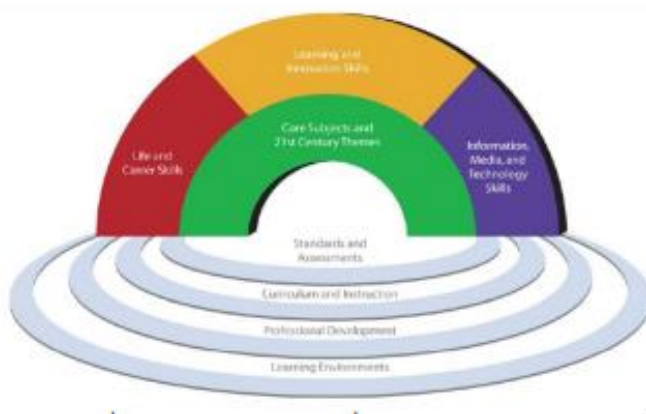
กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Model of 21st Century Outcomes and Support Systems) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้

สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษ ที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อม ในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตรและการเรียน การสอนการพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบ การเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยการความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่ เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชน การเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์(Professional Learning Communities : PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครู เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานหน้าที่ ของครูแต่ละคนนั่นเอง

เพื่อให้เห็นถึงฐานความคิดและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ที่ชัดเจน จึงได้มีองค์กร และหน่วยงานทางวิชาการ ได้ให้กรอบความคิดเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21 ไว้ดังต่อไปนี้ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, 2554: 118-137)

2.2.1 กรอบความคิดของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21 st Century Skills) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

ภาพประกอบ 6 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา:วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์,2556:34

1. วิชาแกน (core subject) พระราชบัญญัติการศึกษาพื้นฐานถ้วนหน้า ค.ศ. 2001 (No Child Left Behind Act of 2001) ของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดวิชาแกนที่จำเป็นต้อง เรียนรู้ไว้ คือ วิชาภาษาอังกฤษ การอ่าน ศิลปะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และ ภูมิศาสตร์

2. เนื้อหาสำหรับศตวรรษที่ 21 เนื้อหาในสาขาใหม่ๆ ที่สำคัญต่อความสำเร็จในที่ทำงานและชุมชน แต่โรงเรียนต่างๆในทุกวันนี้ไม่ได้เน้นในการนำไปสอน ได้แก่ จิตสำนึกต่อโลกความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ พื้นฐานด้านพลเมือง และความตระหนักในสุขภาพ และสวัสดิภาพ

3. ทักษะการเรียนรู้และการคิด นอกจากการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการแล้ว นักเรียน จำเป็นต้องรู้จักวิธีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักใช้สิ่งที่เรียนมาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้และการคิด ประกอบด้วย การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสรรค์และผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะ การเรียนรู้ตามบริบท และทักษะพื้นฐานด้านข้อมูลและสื่อ

4. ความรู้พื้นฐานไอซีที (ICT literacy) ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร คือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21 ในบริบทของการเรียนรู้ วิชาแกน นักเรียนต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นเพื่อเรียนรู้ เนื้อหาและทักษะ และจะได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหา การใช้ข้อมูลข่าวสารการสื่อสาร การผลิตนวัตกรรม และการร่วมมือทำงาน

5. ทักษะชีวิต ครูที่ดีย่อมรู้จักสอดแทรกทักษะชีวิตในบทเรียน ทักษะชีวิตที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำความมีจริยธรรม การรู้จักรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัวการรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ทักษะในการเข้าถึงคนความสามารถในการชี้นำตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

6. การประเมินในศตวรรษที่ 21 การประเมินผลที่แท้จริงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษาศตวรรษที่ 21 การประเมินนี้ต้องวัดผลลัพธ์สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ วิชา แกน เนื้อหาสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และการคิด ความรู้พื้นฐานไอซีที และทักษะชีวิต การประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ควรทำควบคู่ไปกับการประเมินวิชาแกนเพราะการประเมินที่แยกขาดกันจะบั่นทอนเป้าหมายในการหลอมรวมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้ากับวิชาแกน เทคโนโลยีสมัยใหม่จะช่วยให้การประเมินให้มีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืน และเสียค่าใช้จ่าย น้อยลง แบบทดสอบมาตรฐานเพียงอย่างเดียวใช้วัดทักษะและความรู้ที่เรียนได้ไม่ก็อย่างการประเมินต้องผสมผสานให้สมดุลระหว่างแบบทดสอบมาตรฐานที่มีคุณภาพกับการประเมินในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพจึงจะเกิดเป็นเครื่องมืออันทรงพลังสำหรับครูและนักเรียนในการเรียนรู้เนื้อหา และทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จ

2.2.2 กรอบความคิด ห้องวิจัยการศึกษาเขตภาคกลางตอนเหนือ (NCREL) และกลุ่ม เมทีรี (Metiri Group) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล ได้แก่

- 1) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยี
- 2) ความรู้พื้นฐานเชิงทักษะการและข้อมูล
- 3) ความรู้พื้นฐานทางพหุวัฒนธรรมและจิตสำนึกต่อโลก

2. การคิดเชิงประติษฐ์ได้แก่

- 1) ความสามารถในการปรับตัว
- 2) การจัดการความซับซ้อน
- 3) ความสามารถในการชี้นำตนเอง
- 4) ความอยากรู้ ความสำเร็จ
- 5) ความกล้าเสี่ยง
- 6) การคิดระดับสูง
- 7) การใช้เหตุผลที่ดี

3. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- 1) การทำงานเป็นทีม ความร่วมมือ
- 2) ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 3) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมือง
- 4) การสื่อสารแบบโต้ตอบ

4. การเพิ่มผลิตผลระดับสูง ได้แก่

- 1) การจัดลำดับความสำคัญ
- 2) การวางแผน
- 3) การจัดการเพื่อบ่มงผลลัพท์
- 4) การใช้เครื่องมือจริงอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ความสามารถในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสม

2.2.3 องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้ภาษา สัญลักษณ์ และเนื้อหาข้อความอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ความรู้และข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพและใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถด้านปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มที่หลากหลายโดยมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม จัดการและแก้ไขความขัดแย้ง

3. ความสามารถในการโต้ตอบโดยอิสระ โดยคำนึงถึงภาพรวม วางแผนชีวิตและดำเนินตามโครงการส่วนตัวที่วางไว้ ปกป้องและยืนยันสิทธิผลประโยชน์ ข้อจำกัด และความต้องการ

2.2.4 กรอบคิด สภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและสัญญาของอเมริกา (LEAP) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมนุษย์และโลกทางกายภาพและโลกธรรมชาติได้แก่ในเรื่อง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษา และศิลปะ โดยเน้นการศึกษาเพื่อตอบคำถามสำคัญ ทั้งในยุคนี้อันและที่คงอยู่ทุกยุคทุกสมัย

2. ทักษะทางปัญญาและเชิงปฏิบัติได้แก่ การตั้งคำถามและการวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ การสื่อสารด้วยการเขียนและพูด ความรู้พื้นฐานในเรื่องปริมาณ ความรู้พื้นฐานในข้อมูลข่าวสาร การทำงานเป็นทีมและการแก้ไขปัญหาโดยมีการฝึกปฏิบัติให้ทั่วทุกหลักสูตร ในลักษณะที่มีความท้าทายของปัญหา โครงการและมาตรฐานการปฏิบัติ และประเมินผล

3. ความรับผิดชอบส่วนตัวและต่อสังคม ได้แก่ ความรู้และการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

4. การเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่ การสังเคราะห์และความสำคัญขั้นสูงในการศึกษาทั่วไป และเฉพาะทาง โดยอาศัยผ่านการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และความรับผิดชอบในสภาพแวดล้อมใหม่ และปัญหาที่ซับซ้อน

2.2.5 สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยนักเรียนสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ผลิตความรู้ และพัฒนานวัตกรรมที่เป็นผลผลิตและกระบวนการโดยใช้เทคโนโลยี ในด้าน

- 1.1) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีสร้างแนวคิดใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือกระบวนการใหม่
- 1.2) การสร้างงานที่เป็นต้นแบบเพื่อสื่อถึงตัวตนหรือกลุ่ม
- 1.3) การใช้โมเดลและการจำลองเพื่อสำรวจระบบและปัญหาที่ซับซ้อน
- 1.4) การหาแนวโน้มและคาดการณ์ความเป็นไปได้

2. การสื่อสารและการทำงานร่วมกันโดยนักเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลเพื่อสื่อสารและทำงานร่วมกัน รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทางไกลสำหรับตนเองและผู้อื่น ด้วยการกระทำต่อไปนี้

2.1) การมีปฏิสัมพันธ์ ให้ความร่วมมือ และเผยแพร่งานร่วมกับเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลอื่นๆ โดยใช้สื่อดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลต่างๆ

2.2) การสื่อสารข้อมูลและความคิดไปสู่ผู้รับจำนวนมากอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อหลากหลายรูปแบบ

2.3) การพัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรมและจิตสำนึกต่อโลกด้วยการคลุกคลีกับผู้เรียนจากวัฒนธรรมอื่น

2.4) การช่วยเหลือสมาชิกในโครงการให้ผลิตผลงานที่เป็นต้นแบบและช่วยแก้ไขปัญหา

3. ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล โดยนักเรียนสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อรวบรวม ประเมิน และใช้ข้อมูล ในด้าน

3.1) การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการสืบค้น

3.2) การค้นหา จัดระเบียบ วิเคราะห์ ประเมิน สังเคราะห์ และใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรมจากแหล่งข้อมูลและสื่อต่างๆ

3.3) การประเมินและคัดเลือกแหล่งข้อมูลและเครื่องมือดิจิทัลตามความเหมาะสมกับภารกิจนั้นๆ

3.4) การประมวลข้อมูลและรายงานผล

4. การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ โดยนักเรียนสามารถแสดงทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อวางแผนและวิจัย บริหารโครงการ แก้ปัญหา และตัดสินใจจากข้อมูล โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลและแหล่งข้อมูลดิจิทัลที่เหมาะสมในด้าน

4.1) การกำหนดและนิยามปัญหาที่แท้จริงและกำหนดคำถามสำคัญเพื่อการค้นคว้า

4.2) การวางแผนและบริหารกิจกรรมเพื่อหาคำตอบหรือทำโครงการให้ลุล่วง

4.3) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ และ/หรือเพื่อตัดสินใจโดยอาศัย

ข้อมูล

4.4) การใช้กระบวนการต่างๆ และแนวทางที่หลากหลายเพื่อสำรวจทางเลือกอื่นๆ

5. ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) โดยนักเรียนสามารถแสดงความเข้าใจ ประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม และความเป็นมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรม และตามครรลองกฎหมาย ด้วยการ

5.1) การสนับสนุนและฝึกใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีอย่างปลอดภัยถูกกฎหมาย และอย่างรับผิดชอบ

5.2) การแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ การเรียนรู้ และการเพิ่มผลผลิต

5.3) การแสดงให้เห็นว่าตนเองรู้จักรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.4) การแสดงความเป็นผู้นำในฐานะพลเมืองดิจิทัล

6. การใช้งานเทคโนโลยีและแนวคิด โดยนักเรียนสามารถแสดงให้เห็นว่าเขาเข้าใจแนวคิด ระบบ และการทำงานของเทคโนโลยี ในด้าน

6.1) ความเข้าใจและการใช้ระบบเทคโนโลยี

6.2) การเลือกและใช้โปรแกรมประยุกต์อย่างมีประสิทธิภาพ

6.5) การแก้ไขปัญหาของระบบและโปรแกรมประยุกต์ได้

6.4) การรู้จักใช้ความรู้ที่มีในปัจจุบันเพื่อเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีใหม่ๆ

2.2.6 กรอบความคิด ของ ดีดี (Dede) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ความคล่องแคล่วในการใช้สื่อหลายรูปแบบ เป็นการประเมินค่าสื่อแต่ละแบบตาม ประเภทของการสื่อสาร กิจกรรม ประสบการณ์ และการแสดงออก

2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการแสวงหา กลั่นกรอง และสังเคราะห์ประสบการณ์ ร่วมกับผู้อื่น แทนที่จะค้นหาและดูดซับข้อมูลจากแหล่งที่ดีที่สุดเพียงแหล่งเดียวด้วยตามลำพัง

3. การแสดงออกผ่านการนำเสนอที่ไม่เป็นลำดับเชิงเส้น เป็นการจำลองเรื่องราวและ สร้างเว็บเพื่อบรรยายความเข้าใจแทนที่จะเขียนเป็นรายงาน

4. การร่วมออกแบบโดยครูและนักเรียน เป็นการปรับรูปแบบประสบการณ์การเรียนรู้ ให้เข้ากับความต้องการและความชอบของแต่ละคน

2.2.7 กรอบความคิด 5 จิตเพื่ออนาคต (Five minds for the Future) ของ Howard Gardner ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็นทำเป็น ปรับปรุง ประยุกต์ สิ่งที่เล่าเรียนมา และพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) เป็นการสังสม ต่อยอด และสร้างนวัตกรรมความรู้ โดยการเลือกสรรข้อมูลที่สำคัญจากแหล่งข้อมูลที่มามากมายหลากหลาย แล้วจัดกระทำข้อมูล ทำความเข้าใจกับข้อมูลและประเมินข้อมูล โดยปราศจากอคติ แล้วผสมผสาน(สังเคราะห์) ข้อมูลนั้นให้เป็นข้อมูลใหม่ที่มีความหมายต่อตนเองและผู้อื่น

3. จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) เป็นการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆที่แตกต่างไปจากเดิม

4. จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) เป็นการเปิดใจกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็น ทั้งของบุคคลและกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย อย่างเห็นอกเห็นใจ และเป็นไปในทางสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกับคนที่แตกต่างกัน

5. จิตแห่งจริยธรรม (Ethical Mind) เป็นการมีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตอบสนองประโยชน์ส่วนตน

Gardner ได้กล่าวว่า “บุคคลจะสามารถเอาตัวรอดและประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้จะต้องมีจิตทั้ง 5 ประการ ประกอบรวมอยู่ในตัวของคนๆ นั้น นอกจากนี้จิตทั้ง 5 ยังจะช่วยจรรโลงให้สังคมโลกในอนาคตเป็นสังคมที่น่าอยู่มากยิ่งขึ้น” แสดงให้เห็นว่า Gardner เน้นว่าจิตทั้ง 5 นั้นมีความสำคัญเป็น อย่างมากต่อมนุษย์ในโลกยุคใหม่ โดยที่บุคคลจะต้องมีครบทั้ง 5 จิต จะขาดจิตใดจิตหนึ่งไปเสียไม่ได้ เพราะจิตทั้ง 5 มีผลต่อการพัฒนาตัวบุคคลทั้งในแง่การทำงาน การดำเนินชีวิต และสังคมโดยรวม ซึ่งจิตทั้ง 5 จะกลายเป็นพลังขับเคลื่อนชุมชน สังคม และประเทศชาติให้ก้าวไปสู่จุดหมายของชาติ และยืนหยัดในกระแสของการแข่งขันในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2.2.8 วิจารณ์ พานิช (2555:16-18) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่าการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญความเปลี่ยนแปลง “ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21” ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ดังนี้

1. สารวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย

- 1) ภาษาอังกฤษ การอ่านหรือศิลปะการใช้ภาษา
- 2) ภาษาสำคัญของโลก
- 3) ศิลปะ
- 4) คณิตศาสตร์
- 5) การปกครองและหน้าที่พลเมือง
- 6) เศรษฐศาสตร์

7) วิทยาศาสตร์

8) ประวัติศาสตร์

โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์ สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

2. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

- 1) ความรู้เกี่ยวกับโลก
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบ
- 3) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี
- 4) ความรู้ด้านสุขภาพ
- 5) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

3. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของเพื่อเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่

- 1) ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
- 3) การสื่อสารและการร่วมมือ

4. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีเนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ดังนี้

- 1) ความรู้ด้านสารสนเทศ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับสื่อ
- 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี

5. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จดังต่อไปนี้

- 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว
- 2) การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
- 3) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
- 4) การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้
- 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

6. ระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21

- 1) มาตรฐานและการประเมินของศตวรรษที่ 21
- 2) หลักสูตรและการสอนของศตวรรษที่ 21
- 3) การพัฒนาทางวิชาชีพของศตวรรษที่ 21
- 4) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R X 7C ซึ่ง 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก) Riting (เขียนได้) Rithmetics (คิดเลขเป็น) ส่วน 7C ได้แก่

- 1) Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)
- 2) Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)
- 3) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่าง กระบวนทัศน์)
- 4) Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
- 5) Communications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
- 6) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร)
- 7) Career & learning skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

จากกรอบแนวคิดของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดและยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ด้วยกัน 3ด้านประกอบด้วย

1. ความรู้พื้นฐาน ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ความรู้เกี่ยวกับโลก, วิชาแกนหลัก, ความรู้เกี่ยวกับการเงิน, เศรษฐศาสตร์, ธุรกิจ, ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี, ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่

2.1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ

2.2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนั้นความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี

2.3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัย ความยืดหยุ่นและการปรับตัว, การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง, ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม, การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต และความรับผิดชอบเชื่อถือได้, ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

3. การประเมิน และระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21

2.3. ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 (21st)หมายถึง ช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ.2001 – ค.ศ.2100 หรือ พ.ศ.2544 – พ.ศ. 2643 (ทรูปลูกปัญญา,2552) ทั้งนี้ได้นักวิชาการให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

Pearson Education,Inc. (2009) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถพิเศษที่เด็กจะต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถเตรียมตัวสำหรับความท้าทายในการทำงานและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills,2011)ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะที่สำคัญที่นักเรียนพึงมีเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต

วิจารณ์ พานิช (2555 : 18-19) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการดำรงชีวิตที่คนในศตวรรษที่ 21 ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึงอย่างมีประสิทธิภาพ

วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557: 15) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวส าหรับการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความท้าทายของสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

จากความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถและทักษะที่สำคัญที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต

3. การประเมินโครงการ

3.1. โครงการ

3.1.1 ความหมายของการประเมินโครงการ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 115) ได้ให้ความหมายว่า โครงการหมายถึง แผนย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน หรือกลุ่มกิจกรรมที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้ระบุไว้

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2547 : 380) ให้ความหมายโครงการว่า กิจกรรมพื้นฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อนำเอาวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์การไปปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน

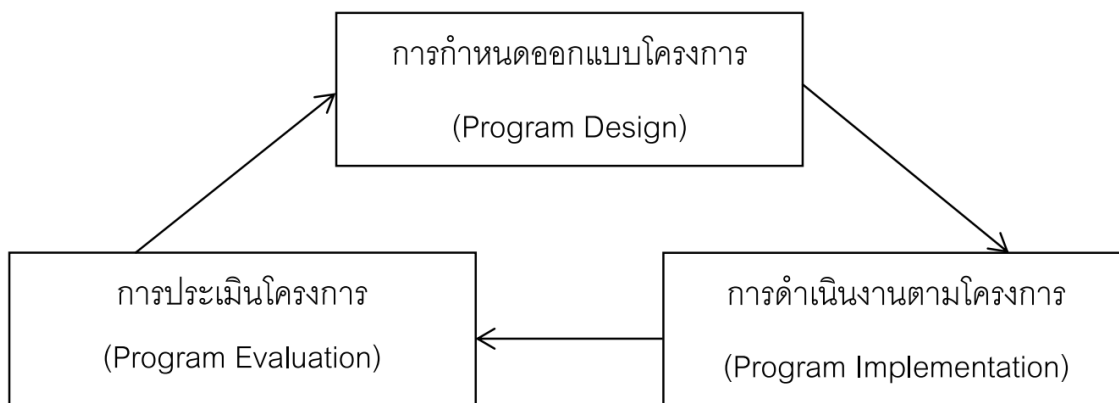
สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 146) ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานที่มีวัตถุประสงค์เด่นชัดมีกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเหมาะสม มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ มีเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า โครงการหมายถึง กิจกรรมที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์อย่างเหมาะสม มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ มีเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของงาน

3.1.2 ลักษณะของโครงการ

รัตนะ บัวสนธ์ (2540 : 1) กล่าวว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการย่อยที่สุดจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ต่อเนื่องกัน ได้แก่ การกำหนดออกแบบโครงการ (Program Design) การดำเนินงานตามโครงการหรือการนำโครงการไปใช้ (Program Implementation) และการประเมินโครงการ (Program Evaluation) ดังภาพต่อไป

ภาพประกอบ 3 ลักษณะของโครงการ

ที่มา : รัตน์ บัสนธ์ (2540 : 1)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า งานโครงการนั้นจะต้องเริ่มต้นที่ออกแบบหรือการจัด โครงการเสียก่อน หลังจากนั้นจึงนำโครงการที่ออกแบบไว้ไปดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย และเมื่อมีการดำเนินการใช้โครงการก็จะต้องทำการประเมินโครงการ ซึ่งอาจจะประเมินส่วนใดส่วนหนึ่งของโครงการก็ได้ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมิน ไปปรับปรุงเสียใหม่ หรือออกแบบโครงการ ขึ้นใหม่ตามจุดบกพร่องที่พบจากผลการประเมินแล้วดำเนินการตามโครงการใหม่ พร้อมทั้งทำการประเมินผลโครงการอีกเช่นเดียวกัน เป็นอย่างนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าผลที่ได้รับจากการประเมินบ่งบอกให้รู้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงหยุดหรือจบสิ้นโครงการ

สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 146) กล่าวว่า โดยทั่วไปโครงการมีลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ โดยต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ปฏิบัติได้ และมีความเป็นไปได้ ซึ่งอาจกำหนดในรูปของปริมาณหรือคุณภาพ และอาจมีหลายๆ ข้อ
2. มีความเป็นระบบ โครงการต้องมีองค์ประกอบเชิงระบบที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) โดยมีกระบวนการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ
3. มีลักษณะเฉพาะเจาะจงหรือมีความเป็นเอกเทศ โครงการแต่ละโครงการมีการกำหนดขอบเขตการบริการและความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และเป็นอิสระไม่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับโครงการอื่น
4. มีการกำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินการที่สอดคล้องสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่ เริ่มโครงการจนสิ้นสุดการดำเนินการ โดยอาศัยการจัดรูปแบบหรือกำหนดขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

5. มีการกำหนดสถานที่หรือพื้นที่การดำเนินงาน เพื่อให้เหมาะสม สะดวก และประหยัดต่อการดำเนินโครงการ

6. มีการกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดโครงการไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารโครงการ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โครงการมีลักษณะสำคัญคือ ต้องมีการออกแบบโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบ และวิธีการดำเนินการ สถานที่หรือพื้นที่การดำเนินงาน กำหนด ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการ มีการดำเนินการ และประเมินโครงการรวมทั้งจะต้องมีองค์ประกอบเชิงระบบ

3.1.3 องค์ประกอบของโครงการ การเขียนโครงการ จำเป็นต้องกำหนดองค์ประกอบหรือโครงสร้างของโครงการให้ ครบคลุมประเด็นที่สำคัญอย่างครบถ้วน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ตารางต่อไปนี้ สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 147-148)

ตาราง 2 องค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบของโครงการ	สาระโดยสรุป
1. ชื่อโครงการ	- เป็นส่วนหนึ่งที่บอกว่าเป็นโครงการประเภทใด เรื่องอะไรและเกี่ยวข้องกับใคร
2. หลักการและเหตุผล	- แสดงให้ทราบว่าทำไมจึงต้องมีการทำโครงการ โดยระบุถึงสภาพปัญหา/ความต้องการที่ต้องทำให้เกิดโครงการ - รายละเอียดของหลักการและเหตุผลต้องชี้ให้เห็นที่มา ความสำคัญของโครงการนั้นอย่างชัดเจน
3. วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	- วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางในการดำเนินงาน มีประโยชน์อย่างมากต่อการติดตามและประเมินโครงการ - การระบุวัตถุประสงค์ต้องเฉพาะเจาะจง สามารถตอบคำถามได้ว่าสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโครงการนั้นคืออะไร ต้องการผลงานหรือผลประโยชน์อะไร สิ่งที่ต้องปฏิบัตินั้นคืออะไร - เป้าหมาย เป็นการกำหนดขอบเขตและลักษณะการปฏิบัติงาน หลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์แล้ว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือการบริหารโครงการนั้นๆ ให้ไปสู่วัตถุประสงค์ที่ต้องการ - เป้าหมาย เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ถ้าทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่

	ละข้อนั้นจะต้องทำอะไร ในปริมาณเท่าใดและทำเมื่อใด ซึ่งมักบอกให้ทราบถึงปริมาณและคุณภาพ
4. วิธีดำเนินการ	- เป็นส่วนที่ระบุขั้นตอนที่แสดงรายละเอียดกลยุทธ์หรือวิธีดำเนินงานว่าจะทำอะไร อย่างไรใครรับผิดชอบและปฏิบัติด้วยวิธีใด จึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ - ระบุสิ่งต่อไปนี้ 1. ขั้นตอนสำคัญๆ ของการดำเนินงาน 2. แผนดำเนินงาน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของแผนกำหนดรายการปฏิบัติงาน ตารางทำงานปฏิทินปฏิบัติงาน
5. ระยะเวลาในการดำเนินการ	- ส่วนที่บ่งบอกช่วงเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการปฏิบัติงานโครงการว่ามีระยะเท่าใด
6.งบประมาณ	- เป็นส่วนที่แสดงรายละเอียดงบประมาณ ทรัพยากรของโครงการโดยระบุโดยรวมของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการรายละเอียดของค่าใช้จ่ายในแต่ละด้าน พร้อมทั้งระบุแหล่งการเงินและทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย
7. บุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ	- เป็นส่วนที่ระบุให้ทราบว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นชื่อหน่วยงานหรือชื่อบุคคล
8. การกำกับ ติดตามและประเมินโครงการ	- ส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการควบคุม กำกับ และประเมินโครงการจึงต้องระบุรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้ว่า จะจัดดำเนินการอย่างไร 1. การตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการ 2. การติดตาม ควบคุม และกำกับงาน 3. การประเมินในระหว่างการทำงานและเมื่อสิ้นสุดโครงการ
9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	- เป็นส่วนที่บ่งบอกถึงผลพลอยได้ที่เกิดจากการดำเนินงานของโครงการที่คาดว่าจะได้รับนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ - ผลที่คาดว่าจะได้รับก็คือ ผลกระทบในทางที่ดีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการ ไม่ใช่ผลโดยตรงที่ได้ตามวัตถุประสงค์

3.2 การประเมินโครงการ

3.2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2542 : 84) กล่าวว่า การประเมินโครงการหมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจสัมฤทธิ์ผลของโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 117) กล่าวว่า การประเมินโครงการหมายถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินใจสัมฤทธิ์ผลของโครงการ ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารงานเชิงระบบ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว ต้องมีการประเมินโครงการ

มยุรี อนุมานราชชน (2546 : 286) กล่าวว่า การประเมินโครงการหมายถึง การออกแบบการวิจัย ประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสรุปการวิจัยที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นมากที่สุดในการสถานการณ์หนึ่งๆ

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2546 : 93) กล่าวว่า การประเมิน คือ การหาแนวทางตัดสินใจการค้นหาลักษณะที่โครงการได้ดำเนินการไปแล้ว สิ่งใดที่ควรดำเนินต่อไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและศึกษาว่าระหว่างดำเนินการนั้นมีปัญหาใดบ้างที่ควรปรับปรุง เพื่อบรรลุเป้าหมายของโครงการ

อนุวัติ คุณแก้ว (2549 : 13-21) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง การพิสูจน์ว่าโครงการได้ผลผลิต และผลลัพธ์ตามที่คาดหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องอะไรบ้าง

สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 149) กล่าวว่า การประเมินโครงการหมายถึง กระบวนการตรวจสอบหรือชี้แจงถึงประสิทธิภาพของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาปัจจัยให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่า จะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไป

3.2.2 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

รัตนะบัวสนธ์ (2540 : 18-19) กล่าวว่า แอนเดอร์สัน และบอล (Anderson and Ball) ได้อธิบายบทบาทและประโยชน์ของการประเมินโครงการในด้านวัตถุประสงค์นำโครงการไปใช้ต่างๆ ไว้ 6 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งได้แก่ การประเมินว่า โครงการที่จัดทำขึ้นมานั้นมีความจำเป็นมากน้อย หรือมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีความเป็นไปได้หรือคุ้มค่ากับเงินทุนค่าใช้จ่ายต่างๆ เพียงไร

โครงการเป็นสิ่งที่ต้องการสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือจะได้รับการสนับสนุนแค่ไหน รวมทั้งขนาดและขอบเขตการนำโครงการไปใช้กว้างหรือแคบเป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะช่วยในการประมวลนำมาสรุปตัดสินใจ สำหรับผู้บริหารหรือแหล่งทุนที่จะตัดสินใจอนุมัติการนำโครงการดังกล่าวไปดำเนินการใช้ต่อไป

2. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการโดยต่อเนื่องต่อไป หรือ การขนานโครงการและการรับรองโครงการ ซึ่งได้แก่ การประเมินภายหลังจากโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว (ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวยังมีความจำเป็นต้องจัดให้มีอยู่อีกต่อไปหรือไม่ ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการได้รับผลตอบแทนคุ้มค่ากับทุนที่สูญเสียไปมากน้อยเพียงใด และโครงการที่ดำเนินไปนั้นก่อให้เกิดผลข้างเคียงทั้งทางบวกและทางลบหรือไม่

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเมื่อโครงการได้มีการนำไปใช้ระยะหนึ่ง หรือเป็นการประเมินในช่วงการดำเนินโครงการ ทั้งนี้โดยทำการประเมิน เพื่อที่จะปรับปรุงส่วนต่างๆ ของโครงการได้แก่

3.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อที่จะรู้ว่าวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้นั้น เมื่อมีการดำเนินการไปชั่วขณะหนึ่ง มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่หรือได้รับการยอมรับสนับสนุนร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

3.2 เนื้อหาของโครงการ เป็นการพิจารณาว่าเนื้อหาสาระหรือกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการมีความครอบคลุมเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมเป็นไปตามลำดับที่จะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงไร นอกจากนั้นก็ยังพิจารณาอีกว่าเนื้อหาสาระของโครงการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภูมิหลังมากน้อยเพียงใด

3.3 วิธีการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาว่าโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นมีกลุ่มเป้าหมายร่วมโครงการเป็นจำนวนเท่าไร ครบหรือไม่ครบตามที่กำหนดไว้ โครงการมีผู้ร่วมงานเพียงพอหรือไม่ เท่าไร โครงการมีการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไร

3.4 สภาพแวดล้อมของโครงการ หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือทางการบริหารของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการว่าให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการหรือไม่ อย่างไร

4. เพื่อที่จะได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนโครงการจากแหล่งต่างๆ ซึ่งได้แก่ การพิจารณาความสนับสนุนโครงการสาธารณชน การเมือง แหล่งเงินทุน รวมทั้งนักวิชาชีพอื่นๆ

5. เพื่อที่จะได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขัดขวางต่อต้านโครงการจากแหล่งต่างๆ ในทางตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในข้อที่ 4 นอกจากจะต้องการรู้ถึงแหล่งที่ให้การสนับสนุน

โครงการแล้ว ในการดำเนินโครงการใดๆ ก็ตาม บางครั้งโครงการดังกล่าวนั้นก็ได้รับการขัดขวางต่อต้าน ทำให้การดำเนินโครงการไม่อาจเป็นไปได้โดยสะดวก และวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ว่าจะไม่ได้รับการตอบสนอง

6. เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจกระบวนการพื้นฐานต่างๆ ซึ่งหมายถึง การได้รับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานอื่นที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมินแต่ทว่ามีผลต่อโครงการ ได้แก่ พื้นฐานด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

สมคิด พรหมจรรย์ (2542 : 30) ได้สรุปประโยชน์ของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. ช่วยให้อ่านเอกสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ
2. ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน
3. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ
4. ช่วยให้อ่านเอกสารเกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่
5. ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร
6. เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย

สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 151) ได้กล่าวความสำคัญของการประเมินโครงการว่า การประเมินโครงการมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารโครงการ สรุปดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รู้เอกสารสนเทศต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่นำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ
2. ช่วยให้ผู้ทราบเอกสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของโครงการที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินโครงการ
3. ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการที่นำมาใช้ในการตัดสินใจ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินโครงการช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เกี่ยวกับความก้าวหน้า ความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ปัญหา อุปสรรคของโครงการ เพื่อใช้ในการตัดสินใจ วินิจฉัย พิจารณาความคุ้มค่า วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย สำหรับการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป

3.2.3 ขั้นตอนของการประเมินโครงการ

ไพศาล หวังพานิช(2544 : 11-13) เสนอขั้นตอนการประเมินโครงการว่ามีขั้นตอนสำคัญ 15 ขั้นตอนนี้

1. กำหนดเป้าหมาย ผู้ประเมินต้องกำหนดสิ่งต่อไปนี้อย่างชัดเจน

- 1.1 การประเมินโครงการนี้มีความจำเป็นเพียงใด
- 1.2 จะนำผลการประเมินไปใช้อย่างไร
- 1.3 เป็นการประเมินประเภทใดหรือระยะใดของโครงการ
- 1.4 จะใช้แนวคิดหรือรูปแบบการประเมินอย่างไร

2. กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อสนองตอบเป้าหมายของการประเมินที่กำหนดไว้การประเมินควรมีวัตถุประสงค์อย่างไรบ้าง ซึ่งวัตถุประสงค์ที่กำหนดนี้จะต้องชัดเจน ครอบคลุมและสอดคล้องกับเป้าหมาย หรืออีกนัยหนึ่งวัตถุประสงค์ต้อง SMART คือ

S : Sensible	-	สำคัญ จำเป็น (Significant)
M : Measureble	-	มีข้อมูล วัดได้
A : Attainable	-	หาคำตอบได้ สรุปได้ บรรลุได้
R : Reasonable	-	สอดคล้องกับเป้าหมาย
T : Time	-	อยู่ในเวลาที่เหมาะสม

3. กำหนดคุณลักษณะที่จะประเมิน การที่จะตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดจะต้องพิจารณาคุณลักษณะใด หรือมีอะไรเป็นตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่กำหนดนี้จะต้องสำคัญและตรงตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงและอย่างครบถ้วน คุณลักษณะหรือตัวบ่งชี้ในการประเมินก็คือตัวแปร (Variable) ในการวิจัยนั่นเอง

4. นิยามคุณลักษณะ คุณลักษณะที่กำหนดขึ้นจะต้องนิยามหรือให้ความหมายอย่างชัดเจนว่าคืออะไร หรือมีคุณสมบัติอย่างไร จะสังเกตคุณลักษณะเหล่านั้นได้อย่างไร ถ้าคุณลักษณะใดไม่สามารถนิยามได้ย่อมหมายถึงผู้ประเมินไม่รู้จักคุณลักษณะนั้น และย่อมหมายถึงไม่สามารถหรือเก็บข้อมูลได้ซึ่งหมายถึงประเมินไม่ได้

5. ออกแบบการประเมิน ทำการพิจารณาว่าการที่จะประเมินตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด หรือตอบปัญหาที่ต้องการทราบนั้น ควรดำเนินการประเมินอย่างไร จากใคร ช่วงเวลาใดจึงจะเหมาะสม

6. กำหนดแหล่งข้อมูล คุณลักษณะที่กำหนดเป็นคุณลักษณะของสิ่งใด หรือของบุคคล กลุ่มใด ในการประเมินครั้งนี้จะประเมินจากแหล่งใด (หน่วยตัวอย่าง) หรือจากใครบ้าง (กลุ่มตัวอย่าง) จำนวนเท่าใด

7. กำหนดเครื่องมือรวบรวมข้อมูล จากคุณลักษณะที่กำหนด และจากแหล่งข้อมูลที่จะใช้ ควรใช้เครื่องมือชนิดใด จึงจะได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริง มีความเป็นไปได้และสะดวกที่สุดวิธีการหรือเครื่องมือที่ใช้เป็นหลักการเพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่

- การสังเกต
- การสัมภาษณ์
- แบบทดสอบ
- แบบสอบถาม
- มาตรฐานค่า
- การวิเคราะห์เอกสาร

8. เขียนแผนการประเมิน เป็นการกำหนดโครงร่าง (Proposal) ของการประเมินโดย ระบุรายละเอียดในการดำเนินการประเมินไว้แต่ต้น (ข้อ 1-7) พร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติหรือปฏิทิน การดำเนินงาน ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดสรรงบประมาณ

9. สร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างหรือเลือกเครื่องมือที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือเหล่านั้นจะต้องมีความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ความเป็นปรนัย (Objectivity) หรือชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสม (Usability) กับหน่วยตัวอย่างหรือกลุ่มตัวอย่าง ที่จะให้ข้อมูล

10. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ควรตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่เหมาะสม เพื่อแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

11. กำหนดเกณฑ์การประเมิน การตรวจสอบคุณลักษณะที่กำหนด จะใช้สิ่งใดเป็นเกณฑ์ ตัดสิน อาจเป็นได้ทั้งเกณฑ์เชิงบรรยายหรือเกณฑ์ที่เป็นจำนวน เกณฑ์ที่กำหนดอาจเป็นทั้งแบบสมบูรณ์ (Absolute Criteria) ในกรณีที่คุณลักษณะนั้นมีการกำหนดมาตรฐานไว้และแบบสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ในกรณีที่มิได้กำหนดมาตรฐานไว้ก่อน ซึ่งเกณฑ์แบบสัมพัทธ์นี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเป็นไปได้ ประกอบการพิจารณาในการกำหนด

12. เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการอย่างทันการณ์ อย่างเป็นระบบและถูกต้องยุติธรรม และให้ครบถ้วนตามแผนที่กำหนด

13. วิเคราะห์ข้อมูล รวบรวม ประมวล จัดหมวดหมู่ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์หรือสรุป ข้อมูลด้วยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม

14. สรุปหรือตัดสิน พิจารณาข้อมูลแต่ละด้านกับเกณฑ์ที่กำหนด และทำการสรุปรวม หรือตัดสินการประเมิน โดยพยายามสรุปตามวัตถุประสงค์และรวบยอดทั้งนี้ต้องใช้ดุลยพินิจที่เหมาะสม ประกอบการพิจารณา

15. เขียนรายงาน เสนอผลการประเมินโครงการ เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิง และเผยแพร่ ผลงานต่อไป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขั้นตอนการประเมินโครงการประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย ที่ชัดเจน วัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดคุณลักษณะที่จะประเมิน นิยามคุณลักษณะ ออกแบบการประเมิน กำหนดแหล่งข้อมูล กำหนดเครื่องมือรวบรวมข้อมูล เขียนแผนการประเมิน สร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้าง หรือเลือกเครื่องมือที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ กำหนดเกณฑ์การประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปหรือตัดสิน พิจารณาข้อมูล และเขียนรายงาน เสนอผลการประเมิน โครงการ

3.3 รูปแบบและวิธีการประเมินโครงการของสตีฟเฟิลบีม

รูปแบบการประเมินโครงการมีหลากหลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่มีความเหมาะสม และ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียน อนุบาลสาม เสนาฯ ผู้รายงานใช้รูปแบบการประเมินโครงการของสตีฟเฟิลบีม จึงเสนอรูปแบบดังกล่าวดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 154-160) กล่าวว่า การประเมินโครงการ ของสตีฟเฟิลบีม ซึ่งดาเนียล แอล สตีฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) และคณะได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ รูปแบบการประเมินโครงการที่เรียกว่า ชิปปี้ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่รู้จักกันอย่าง แพร่หลาย เป็นการประเมินที่มีระบบแบบแผนอย่างชัดเจนสามารถนำมาใช้ในการประเมินโครงการต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง คำว่า CIPP ย่อมาจาก Context (บริบทหรือสภาวะแวดล้อม) Input (ปัจจัยเบื้องต้น) Process (กระบวนการ) Product (ผลผลิต) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า แนวคิดการประเมินของสตีฟเฟิลบีมนี้ ได้ยึดหลักการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) หรือวิธีการเชิงระบบ (System Approach) รายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมิน

สต๊อฟเฟิลปีม ได้นิยามการประเมินว่า เป็นกระบวนการของการระบุ/กำหนดข้อมูลที่ต้องการ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นๆ และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินงานโครงการ

2. ลักษณะของการประเมิน

2.1 จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมิน คือ การจัดหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ คุณค่าการประเมินจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อมูลสารสนเทศที่ได้มานั้น สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด

2.2 การประเมินเป็นกระบวนการที่เป็นวัฏจักรกล่าวคือ เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องครบวงจรของการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ

2.3 กระบวนการประเมิน ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

2.3.1 การระบุ/บรรยายข้อมูล

2.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.3 การจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศ

3. วิธีการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินของ CIPP ดังนี้

3.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย ปรัชญา เป้าหมาย แรงกดดันทางเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแรงกดดันทางการเมือง สารสนเทศที่ได้ใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

3.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่างๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เป็นต้น เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นว่ามีปัจจัยพร้อมมูลที่จะดำเนินการหรือไม่แผนหรือโครงการที่เสนอเหมาะสมหรือไม่ควรปรับปรุงตรงไหน สารสนเทศที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง เพื่อเลือกแผนการจัดการโครงการ หรือแผนการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด เพื่อได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ประเมินประเมินขณะดำเนินงานหรือประเมินในเชิงความก้าวหน้าหรือประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการในวงจรการบริหารโครงการ ศึกษาปัญหาและอุปสรรค จุดเด่น จุดด้อย เป็นการประเมินเพื่อหาสาเหตุ ควรทำการประเมินเป็นระยะเพื่อส่งผล

ต่อการบรรลุเป้าหมายของโครงการนั่นเอง สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ การควบคุมหรือปรับปรุงแก้ไขวิธีการต่างๆ ให้เหมาะสมทันทั่วทั้ง ในขณะที่ยังดำเนินการอยู่

3.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) การประเมินผลผลิตหลังจากการดำเนินงานโครงการสิ้นสุดลงแล้ว ประกอบด้วย การประเมินผลลัพธ์ (Output Evaluation) ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการและประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของผลผลิตของโครงการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อการตัดสินใจว่าควรที่จะคงไว้ ปรับขยายหรือล้มเลิกโครงการนี้

4. ขั้นตอนการประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบหรือระบบของโครงการทั้งหมด (System of Project) จากนั้นจึงแยกแยะองค์ประกอบของโครงการเป็น 4 ลักษณะ คือ ส่วนที่เป็นสภาพแวดล้อม (Context) ส่วนที่เป็นปัจจัยเบื้องต้น (Input) ส่วนที่เป็นกระบวนการ (Process) ส่วนที่เป็นผลผลิต (Product)

ขั้นที่ 2 สร้างตารางวิเคราะห์ เพื่อระบุรายละเอียดขององค์ประกอบของโครงการประเด็นที่ต้องการประเมิน แหล่งข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนลักษณะการตัดสินใจ ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ตารางวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการประเมิน

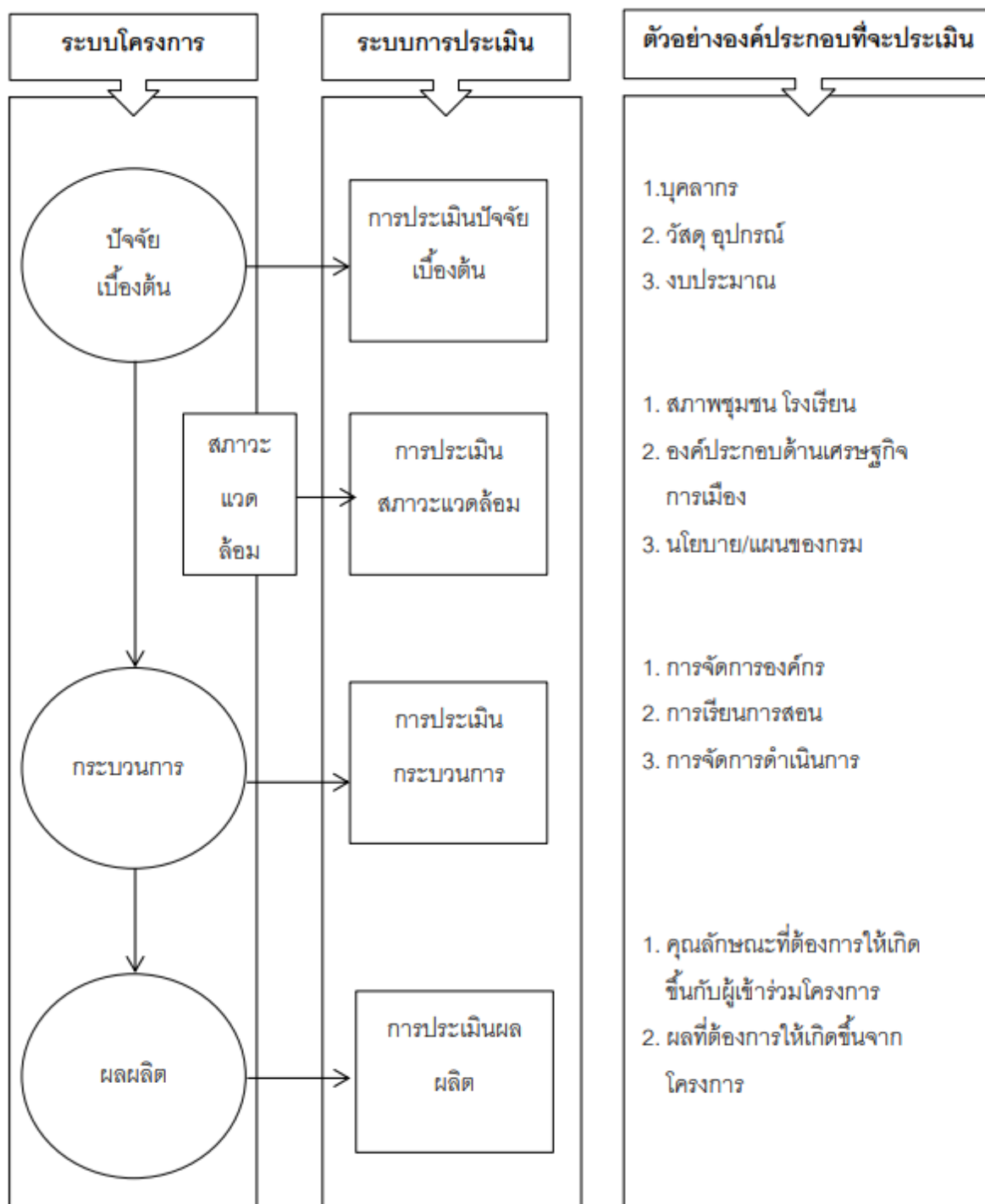
ขั้นตอนการประเมิน	สภาวะแวดล้อม	ปัจจัยเบื้องต้น	กระบวนการ	ผลผลิต	ผลกระทบ
1. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน					
2. กำหนดข้อมูลและแหล่งข้อมูล					
3. กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล					
4. ลักษณะการตัดสินใจ					

ที่มา : สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2550 : 157

ขั้นที่ 3 ดำเนินการประเมินโครงการตามประเด็นต่างๆ ที่ระบุไว้ในตาราง ตั้งแต่การประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

5. ความสัมพันธ์ระหว่างระบบโครงการกับระบบการประเมินการประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบ CIPP สามารถเขียนความสัมพันธ์ระหว่างระบบโครงการกับระบบการประเมิน ดังนี้

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบโครงการกับระบบการประเมิน

ที่มา : สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2550: 160

ดังนั้นในการประเมินโครงการในครั้งนี้ ผู้รายงานได้เลือกรูปแบบการประเมิน CIPP Model เสนอโดยสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) แห่งมหาวิทยาลัย Ohio State University สหรัฐอเมริกา คำย่อของการประเมินโครงการ คือ

C = Context	หมายถึง	บริบท
I = Input	หมายถึง	ปัจจัยนำเข้า
P = Process	หมายถึง	กระบวนการ
P = Product	หมายถึง	ผลผลิต

4. สภาพโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

4.1 ประวัติโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ ตั้งอยู่บนพื้นที่ 2 ไร่ 2 งาน 65 ตารางวา ในบริเวณอาคารสงเคราะห์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ศาสตราจารย์ปรกรณ์ อังศุสิงห์ ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ในสมัยนั้น ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา ประสงค์จะให้โรงเรียนระดับต้นๆ สำหรับบุตรหลานพนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และประชาชนบริเวณใกล้เคียง โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ จึงเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือระหว่างสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล กระทรวงการคลังกับกระทรวงศึกษาธิการ

อาคารส่วนแรกสร้างเสร็จ ได้เปิดเรียนเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2514 ส่วนที่ 2 สร้างเสร็จเมื่อเดือนตุลาคม 2515 รวมค่าก่อสร้างอาคารและครุภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นเงิน 3,191,160 บาท (เจ็ดล้านหนึ่งแสนเก้าหมื่นหนึ่งพันหนึ่งร้อยหกสิบบาทถ้วน)

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ได้มอบโรงเรียนให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินงาน โดยมีข้อผูกพันการรับบุตรหลานพนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และบุตรหลานประชาชนทั่วไปเข้าเรียนในอัตราส่วนตามข้อตกลง

ปีงบประมาณ 2526 ได้รับจัดสรรงบประมาณต่อเติมอาคารอีก 6 ห้อง เป็นเงินจำนวน 1,365,000 บาท และปีงบประมาณ 2528 อีก 9 ห้อง เป็นเงินจำนวน 2,638,000 บาท

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534 ถึงปีงบประมาณ 2541 โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังธรรม พรรคประชาธิปัตย์ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเพื่อปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ปีงบประมาณ 2542 ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล จัดสร้างอาคารเรียน 6 ชั้น เป็นเงินจำนวน 12,541,024.67 บาท

ปีงบประมาณ 2545 ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล จัดสร้างครัว เป็นเงินจำนวน 2,500,000 บาท และห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 45 ที่ เป็นเงินจำนวน 3,000,000 บาท

ปีงบประมาณ 2547 ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ใช้สมทบปรับปรุง รั้วโรงเรียนและสร้างห้องเรียนคอมพิวเตอร์ห้องที่ 2 เป็นเงินจำนวน 1,500,000 บาท

ปีงบประมาณ 2549 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ปรับปรุงสนามเด็กเล่น สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีความปลอดภัย และเอื้อต่อการพัฒนาเด็ก

ปีงบประมาณ 2551 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซ่อมหลังคาโรงเรียน

ปีงบประมาณ 2552 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซ่อมหลังคาโรงเรียน เป็นเงินจำนวน 460,000 บาท

ปีงบประมาณ 2553 ได้รับงบประมาณรายได้สถานศึกษา ติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิด เป็นเงินจำนวน 646,298 บาท

ปีงบประมาณ 2553 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับปรุง ซ่อมแซม ทาสีภายนอกอาคารเรียน เป็นเงินจำนวน 695,680 บาท

ปีงบประมาณ 2555 ได้รับงบประมาณรายได้สถานศึกษา ปรับปรุง ซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องส้วม นักเรียน อาคารเรียน 6 ชั้น เป็นเงินจำนวน 896,175 บาท

ปีงบประมาณ 2555 ได้รับงบประมาณรายได้สถานศึกษา ปรับปรุง ซ่อมแซม ห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound Lab) เป็นเงินจำนวน 150,000 บาท

ปีงบประมาณ 2555 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับปรุง ซ่อมแซม หลังคาอาคารเรียน 4 ชั้น เป็นเงินจำนวน 88,500 บาท

ปีงบประมาณ 2557 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับปรุง เปลี่ยนหลังคาอาคารเรียน เป็นเงิน 399,994.54 บาท

ปีงบประมาณ 2558 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ตามโครงการพัฒนา พิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้และห้องเรียนคุณภาพเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 จำนวน 10,776,950 บาท

ปีงบประมาณ 2559 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ตามโครงการปรับปรุง ภูมิทัศน์และระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อยกระดับการเรียนการสอน จำนวน 9,201,500 บาท

ปีงบประมาณ 2559 ได้รับงบประมาณจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลตามโครงการพัฒนา ห้องปฏิบัติการแบบสัมพันธ์และปรับปรุงภูมิทัศน์ห้องเรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 จำนวน 19,999,999,34 บาท

พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน

1. ช่วงแรกโรงเรียนฯ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา แล้วย้ายไปสังกัดกองการ ประถมศึกษากรมเดียวกัน เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2521 จากนั้นโอนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2523 และในปี 2547 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงปัจจุบัน

2. ระดับอนุบาลเปลี่ยนแนวการสอนจากที่เคยสอนอ่านเขียนมาเป็นเตรียมความพร้อมอย่าง สมบูรณ์แบบ ตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา

3. ระดับประถมศึกษาเข้าโครงการทดลองหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ระหว่าง ปีการศึกษา 2519 - 2525

4. เข้าโครงการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม (Mainstream) รับเด็กบกพร่องทางการได้ยิน ประเภทหูตึง เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 เป็นต้นมา

5. เป็นที่ตั้งสำนักงานกลุ่มโรงเรียน กลุ่มอโยธยา เมื่อปีการศึกษา 2527 - 2528

6. ทดลองสอนแบบมุ่งประสบการณ์ ภาษา (Concentrate Language Encounters) วิชาภาษาไทย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 และวิชาภาษาอังกฤษ ปี 2534 เป็นต้นมา

7. สอนคอมพิวเตอร์เป็นงานเลือกในระดับชั้น ป.5-6 และสอนเป็นพื้นฐานในระดับชั้น ป.1-4 (หลักสูตร2521 ปรับปรุง2533) โดยจัดทำเป็นหลักสูตรของโรงเรียน และในปีการศึกษา 2545 เป็นต้นมา จัดวิชาคอมพิวเตอร์เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่ม ในหลักสูตรสถานศึกษา

8. เข้าโครงการวิจัยและพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย (3-5 ปี) ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปี 2545

9. พ.ศ. 2546 โอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

10. พ.ศ.2550 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แต่งตั้งให้เป็นศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ
11. พ.ศ.2552 ประธานกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยจังหวัด
12. พ.ศ.2553 เข้าโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล
13. พ.ศ.2554 ได้รับพระราชทานตรา “บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยประเทศไทย”
14. พ.ศ.2555 ได้รับการประกาศจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง 2555” (รอบ 2)
15. พ.ศ.2556 ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สมศ. (องค์กรมหาชน)
16. พ.ศ.2556 ได้รับรางวัลพระราชทานสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับก่อนประถมศึกษา ประจำปี 2556
17. พ.ศ.2557 ได้รับพระราชทานตรา “บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย” ครั้งที่ 2
18. พ.ศ.2557 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) เป็นอันดับที่ 1 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ติดต่อกันเป็นปีที่ 7
19. พ.ศ.2558 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) เป็นอันดับที่ 1 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ติดต่อกันเป็นปีที่ 8
20. พ.ศ.2558 โรงเรียนได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับดี ในโครงการเชิดชูเกียรติสถานศึกษา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น ของมูลนิธิธรรมา
21. พ.ศ.2559 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) เป็นอันดับที่ 1 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ต่อเนื่องกันเป็นปีที่ 9
22. พ.ศ.2559 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (National Test : NT) เป็นอันดับที่ 3 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
23. พ.ศ.2560 โรงเรียนได้รับโครงการเชิดชูเกียรติสถานศึกษา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น ของมูลนิธิ ดร.เทียม โชควัฒนา

24. พ.ศ.2560 โรงเรียนได้รับตราพระราชทานตรา “บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย ครั้งที่ 3”

25. พ.ศ.2560 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) เป็นอันดับที่ 1 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ต่อเนื่องกันเป็นปีที่ 10 และเป็นอันดับที่ 1 ของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทั่วประเทศ

26. พ.ศ.2560 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (National Test : NT) เป็นอันดับที่ 1 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

27. พ.ศ.2561 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) เป็นอันดับที่ 3 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

28. พ.ศ.2561 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (National Test : NT) เป็นอันดับที่ 1 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

29. พ.ศ.2562 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) เป็นอันดับที่ 1 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

30. พ.ศ.2562 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (National Test : NT) เป็นอันดับที่ 3 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

31. พ.ศ.2562 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมนักวิทยาศาสตร์น้อย ระดับประถมศึกษา ระดับประเทศ ปีการศึกษา2562 จัดโดยสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

32. พ.ศ.2562 รางวัล IQA AWARD ประจำปีการศึกษา 2562 ระดับยอดเยี่ยม ประเภทโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

33. พ.ศ.2562 รางวัลโรงเรียนส่งเสริมการอ่านในโครงการ Nanmeebooks Reading Club ปีที่ 19 สำนักพิมพ์ Nanmeebooks

34. พ.ศ.2563 รางวัล Best of the Best Practices นวัตกรรมและวิธีปฏิบัติที่ดีสู่ความเป็นเลิศ ระดับชั้นปฐมวัย (1Tambon 1School Symposium 2020)

35. พ.ศ.2563 ผลการการประเมินความสามารถในการอ่าน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 เป็นอันดับที่ 1 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

36. พ.ศ.2563 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) เป็นอันดับที่ 2 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

37. พ.ศ.2563 ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (National Test : NT) เป็นอันดับที่ 2 ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

4.2 ข้อมูลพื้นฐาน

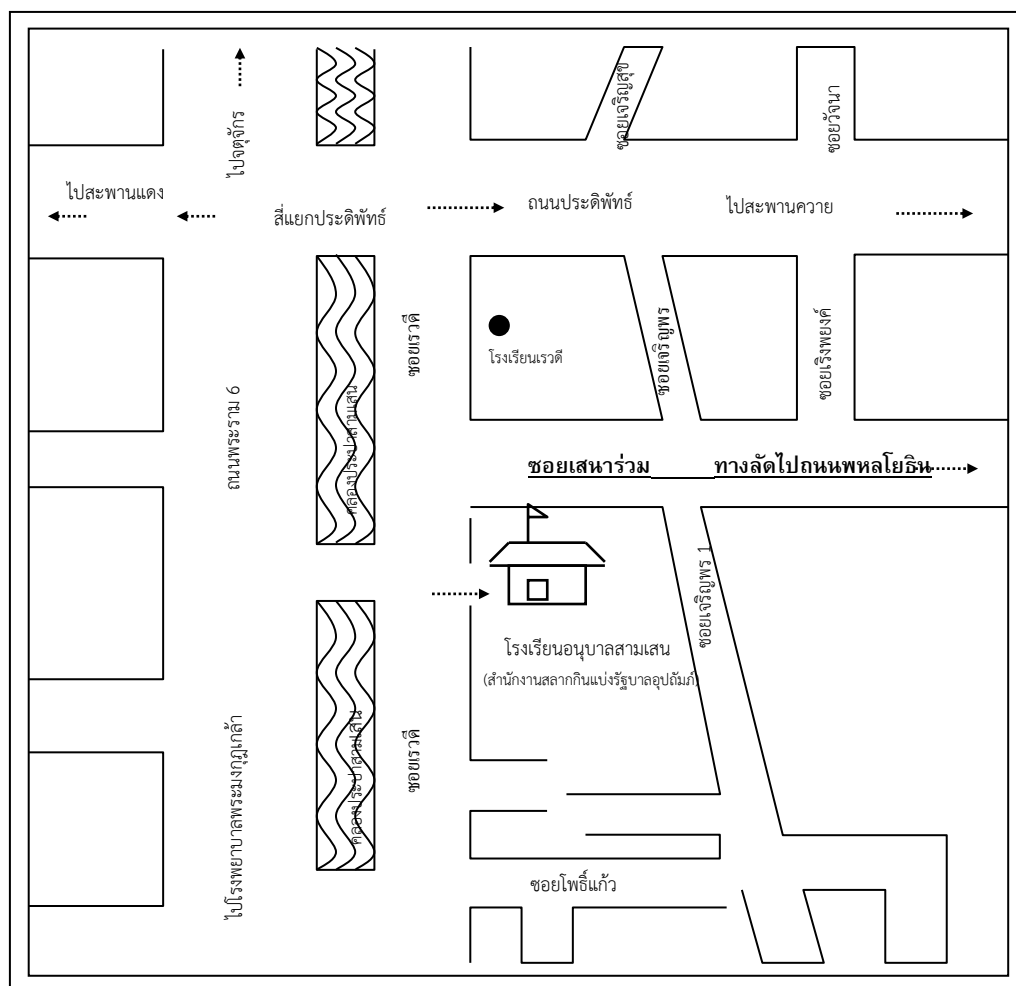
สถานที่ตั้ง

โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 302/342 ในบริเวณอาคารสงเคราะห์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ถนนพระราม 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10400 โทรศัพท์ 0-2279-0415, 0-2278-0713 โทรสาร 0-2278-0713

<http://www.abss.ac.th>

E-mail : Anubansamsen1@gmail.com

ภาพประกอบ 5 แผนที่ตั้งโรงเรียน

บุคลากรของโรงเรียน โรงเรียนมีบุคลากร จำแนกตามประเภทดังนี้

ตารางที่ 4 ข้อมูลครู จำแนกตามเพศ

ตำแหน่ง	จำนวน	จำนวน	
		ชาย	หญิง
ผู้บริหาร	4	3	1
ครูประจำการ (ที่ปฏิบัติงานจริง)	45	5	40
ครูมาช่วยราชการ	2	-	2
ครูไปช่วยราชการ	-	-	-
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	1	1	-
ครูอัตราจ้าง	11	2	9
เจ้าหน้าที่ธุรการ	4	-	4
รวม	67	11	56

ตารางที่ 5 ข้อมูลครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ตำแหน่ง	จำนวนครู							
	ปริญญาเอก		ปริญญาโท		ปริญญาตรี		อนุปริญญา	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ผู้บริหาร	-	-	3	1	-	-	-	-
ครูประจำการ (ที่ปฏิบัติงานจริง)	-	1	4	20	1	20	-	-
ครูมาช่วยราชการ	-	-	-	2	-	-	-	-
ครูไปช่วยราชการ	-	-	-	-	-	-	-	-
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	-	-	-	-	1	-	-	-
ครูอัตราจ้าง	-	-	-	-	2	8	-	-
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	-	-	-	-	4	-	-
รวม	-	1	6	23	5	30	-	-

ตารางที่ 6 ข้อมูลครู จำแนกตามวิชาเอกที่จบการศึกษาสูงสุด

วิชาเอก จำนวน	ผู้บริหาร	ปฐมวัย	ประถมศึกษา	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	ดนตรี/นาฏศิลป์	ศิลปะ	พลศึกษา	คหกรรม	ภาษาอังกฤษ	คอมพิวเตอร์	อื่น ๆ	รวม
บุคลากรครู	4	9	2	4	2	4	3	1	0	1	0	3	2	32	67

หมายเหตุ ข้อมูลจากวุฒิการศึกษาสูงสุดของครูผู้สอน

5.แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

5.1 กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

1.1 สร้างการรับรู้และยอมรับ โดย จัดประชุมชี้แจงระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างความตระหนัก ความสำคัญ และความจำเป็น รวมทั้งความเข้าใจเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะเด็ก ตามแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

1.2 สร้างครูแกนนำ โดยคัดเลือกครูเข้าร่วมการอบรม พัฒนาระบบการพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และนำผลการอบรมมาขยายผลให้กับครูปฐมวัยทุกคน

1.3 ศึกษาวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และสำรวจปัญหาที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งนำข้อมูลมาประชุมระดมความคิดเพื่อกำหนดคุณลักษณะเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์

1.4 กำหนดวิธีการบรรลุคุณลักษณะเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์

1.4.1 จัดทำการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) โดยกำหนดให้สายชั้นปฐมวัยดำเนินการจัดทำ 1 ห้องเรียน 1 โครงการ

1.4.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน โดย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ร่วมมือกัน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน

1.4.3 จัดทำสื่อ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย เกิดคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยจัดทำสื่อการสอนรูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) โดยเน้นให้เด็กเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ผ่านชุดกิจกรรม Play at home

1.4.4 บุคลากรคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในการจัดการเรียนการสอน โดยให้ครูทุกคนบุคลากรคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) ในทุกห้องเรียน สายชั้นปฐมวัย

1.5 ดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย (คุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21) โดยดำเนินการการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) ในโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตามนโยบาย 1 ห้องเรียน 1 โครงการ รวมทั้งกำหนดการนิเทศติดตาม วัดประเมินผล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งกำหนดให้มีการทบทวนการปฏิบัติงาน ค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่สาธารณะ

รวมทั้งกำหนดกลไกในการดำเนินการของโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การมีส่วนร่วมและความร่วมมือ (Participation and Collaboration) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) การสนับสนุน และการเสริมแรง (Promotion and Reinforcement) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Control and Evaluation) และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement)

5.2 คุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 (The Twenty – First Century Skills)

ตารางที่ 5 คุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

ทักษะในศตวรรษที่ 21	พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้เรียน
1. ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills)	1. ทักษะการคิดแก้ปัญหา (Critical Thinking) 2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 3. ทักษะทางการสื่อสาร (Communication)
2. ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills)	1. ความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์ (Technology Literacy) 2. ทักษะความรู้ความเข้าใจในข้อมูล (Information Literacy)
3. ทักษะชีวิต (Life Skills)	1. ความเป็นผู้นำ (Leadership) 2. ทักษะทางสังคม (Social Skills)

5.3 การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online)

1. หลักการ และเหตุผล

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการ มีทักษะกระบวนการที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม และประเทศชาติ เป็นสิ่งที่มีความมีความสำคัญ เป็นอย่างมาก ดังพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใจความตอนหนึ่งว่า (มูลนิธิยุวสถิรคุณ. 2559 : 37)

..การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือ การศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือ การศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดี ใฝ่เจริญ มีปกติละอายชั่วกลัวบาปส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบ การ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอำนวยผลเป็น ประโยชน์ที่พึงประสงค์..

รวมทั้งเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องดำเนินการพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายการศึกษาต่างๆ ด้วยกระบวนการที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา ชุมชน และผู้เรียน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญที่จะสามารถพัฒนา ผู้เรียน ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องดำเนินการด้วยความมี ส่วนร่วม ความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ตลอดจนภาคเอกชน ในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้คุณธรรม ทั้งในและนอกห้องเรียนร่วม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันละกัน สนับสนุน ส่งเสริม ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้กระทำความดี และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549: 10, 20-21) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้การศึกษาที่จัดโดย สถานศึกษา ทุกแห่งมีมาตรฐานทัดเทียมกัน สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้ มีการกำหนดหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถ

นำหลักสูตรฉบับนี้ไปพัฒนาเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ให้สถานศึกษาใช้มาตรฐาน เป็นกรอบในการวางแผนและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้แก่การกำหนดกรอบ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ปีการจัดทำรายงานประจำปี (SAR)

โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ ได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาดังกล่าวจึงได้จัดทำ โครงการยกระดับคุณภาพเด็กปฐมวัย โครงการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญระดับปฐมวัย โครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ เด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในการพัฒนาครูให้จัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล เต็มศักยภาพ รู้จักเด็กเป็นรายบุคคลและสร้างโอกาสให้เด็กทุกคนได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและลงมือ กระทำผ่านประสาทสัมผัสจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย มีการติดตามและประเมินผลพัฒนาการเด็กอย่างเป็นระบบ ผ่านกิจกรรมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เป็นการสร้าง โอกาสและสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ตรงของเด็กเรียนรู้ จากสิ่งแวดล้อมจริงที่เด็กประสบพบเห็น รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการต่างๆ โดยมี ประสบการณ์เดิม แรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐานการเรียนการสอนแบบโครงการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ ตนเองสนใจ และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวของตัวเอง สำหรับชั้นอนุบาลศึกษาการเรียนแบบโครงการเป็น การกระตุ้นให้เด็กได้แสวงหาความรู้จากการสืบค้นด้วยการเริ่มต้นจากสิ่งที่เด็กสนใจไปสู่การค้นคว้าที่ลุ่มลึก เพื่อหาคำตอบที่ต้องการ เด็กจะได้เรียนรู้ด้วยการวางแผนการเรียนและค้นความรู้ด้วยตนเองจากการเรียน แบบโครงการนี้ไปสู่การพัฒนางานย่อยที่เด็กต้องค้นคว้าและลงมือปฏิบัติ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2549: 8) การเรียนรู้แบบโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก้าวเข้าสู่จิตใจของเด็ก ค้นหาเหตุผลประสบการณ์กิจกรรม และรายละเอียดของเนื้อหาในหัวข้อโครงการจึงเป็นการลื่นไหลไปตามความสนใจของเด็กอย่างเหมาะสมกับ พัฒนาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กสนใจใฝ่เรียนรู้ (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2550: 150) ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ความสำคัญ ของรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ (Construction) โดยที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เปิดกว้างด้วยตนเอง บทบาทครูจะเปลี่ยน จากการสอนโดยตรงเป็นผู้อำนวยความสะดวกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กด้วยการจัดประสบการณ์

และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กรอบด้านอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการนี้เด็กจะได้ฝึกความมีวินัยในตนเองในการยอมรับความคิดเห็นและผลงานของเพื่อน ฝึกความอดทนในการทำงานให้ลุล่วงตามที่ได้วางแผนไว้และเด็กยังมีความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ของตนเองเพื่อให้ผลงานของกลุ่มออกมาสมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเอาแนวคิดและหลักการของการจัดประสบการณ์แบบโครงการมาปรับให้เหมาะสมกับวัย พัฒนาการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ควรรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 39)

ในปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลสามเสน(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลราชธานี) ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ได้แก่ ความคิดเชิงวิเคราะห์แก้ปัญหา(Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์(Creativity) การสื่อสาร(Communication) ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์ (Technology Literacy) และอุปกรณ์ต่างๆในการเข้าเรียนออนไลน์ (Online) และสามารถนำสิ่งเรียนรู้ไป ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน(Information Literacy) ทักษะชีวิต (Life Skills) ได้แก่ ทักษะความเป็นผู้นำ(Leadership) ทักษะทางสังคม (Social Skills)

การดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลราชธานี) ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องและยังไม่มีมีการประเมินผลของโครงการในภาพรวมของโรงเรียน ผู้รายงานจึงเห็นว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินโครงการดังกล่าวในเชิงบริหารอย่างเป็นระบบ และวิธีการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นวิธีการที่เหมาะสมเพื่อจะได้นำผลของการประเมินไปพัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ไขการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่ดำเนินงานในลักษณะเดียวกันต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ระดับชั้นปฐมวัย
2. เพื่อพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ระดับชั้นปฐมวัย
3. เพื่อพัฒนาทักษะทักษะชีวิต (Life Skills) ระดับชั้นปฐมวัย

3. เป้าหมาย

3.1 เชิงปริมาณ

1. เด็กร้อยละ 80 มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ที่ดีขึ้น
2. เด็กร้อยละ 80 มีทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ที่ดีขึ้น
3. เด็กร้อยละ 80 มีทักษะชีวิต (Life Skills) ที่ดีขึ้น

3.2 เชิงคุณภาพ

เด็กมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ในด้านทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล (Digital Literacy Skills) และทักษะชีวิต (Life Skills) ที่สูงขึ้น

4. วิธีดำเนินการ ดังตารางที่ 6

ขั้นตอน	กิจกรรม / วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
1. วางแผน (Plan)	1. ประชุมวางแผนโครงการ 2. เขียนโครงการเสนอขออนุมัติ 3. กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ	พ.ค. 64	-	นายกิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ
2. ดำเนินการ (Do)	1. อบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำ Google Site และ Google Meet 2. อบรมเชิงปฏิบัติการการส่งเสริม เด็กในศตวรรษที่ 21 3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้รูปแบบ โครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online)	มิ.ย. 64 มิ.ย. 64 - ม.ค. 65 ก.พ. - มี.ค. 65	10,000 9,000 11,000	คณะกรรมการฯ คณะกรรมการฯ คณะกรรมการฯ
3. ตรวจสอบ (Check)	แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ ติดตามการดำเนินกิจกรรมสม่ำเสมอ	ก.พ. - มี.ค. 65	-	คณะกรรมการฯ
4. ประเมินผล และรายงาน (Action)	แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล และรายงาน - ประเมินความพึงพอใจต่อโครงการ - การสำรวจความคิดเห็น - การสอบถาม สัมภาษณ์	มี.ค. - พ.ค. 65	-	คณะกรรมการฯ

5. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือน พฤศจิกายน 2564 – พฤศจิกายน 2565

6. สถานที่ดำเนินการ

โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายกิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ และคณะกรรมการฯ

8. งบประมาณ

เงินงบประมาณ	30,000	บาท
เงินนอกงบประมาณ	-	บาท
รวม	30,000	บาท

รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 รายละเอียดงบประมาณ

รายละเอียด	งบประมาณ			รวม	ผู้รับผิดชอบ
	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ		
1. อบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำ Google Site และ Google Meet	-	-	10,000	10,000	คณะกรรมการฯ
2. อบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมเด็กในศตวรรษที่ 21	-	-	9,000	9,000	คณะกรรมการฯ
3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online)	-	-	11,000	11,000	คณะกรรมการฯ
4. ประเมินผล และรายงาน	-	-	-	-	คณะกรรมการฯ
รวม			30,000	30,000	

9. การประเมินผล ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การประเมินผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้
1. เด็กร้อยละ 80 มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ที่ดีขึ้น	1. การนิเทศติดตาม	1.แบบนิเทศติดตาม
2. เด็กร้อยละ 80 มีทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ที่ดีขึ้น	2. ประเมินความพึงพอใจ	2. แบบประเมินความพึงพอใจ
3. เด็กร้อยละ 80 มีทักษะชีวิต (Life Skills) ที่ดีขึ้น.	3. การสอบถาม	3. แบบสอบถาม
	4. ประเมินจากตัวชี้วัด และ	4. แบบประเมินโครงการ ความสำเร็จของโครงการ

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กมีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ที่ดีขึ้น
2. เด็กมีทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล(Digital Literacy Skills) ที่ดีขึ้น
3. เด็กมีทักษะชีวิต (Life Skills) ที่ดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาล สามเสน(สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร แบ่งออกเป็นจำนวน 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลด้านประเมินด้านบริบท(Context) ปัจจัยนำเข้า(Input)และกระบวนการ(Process)

ประชากร

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 13 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลด้านผลผลิต (Product)

ประชากร

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูและผู้ปกครองระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวนผู้ปกครอง 262 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรายงานเป็นแบบสอบถามที่ผู้รายงานได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบริบทของโครงการ และปัจจัยนำเข้าของโครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลผลิตของโครงการหรือคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินโครงการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

2. ศึกษา ทบทวน เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

3. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

4. สร้างแบบสอบถาม โดยผู้รายงานได้สร้างขึ้น โดยได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสม ของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงให้ถูกต้อง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด หาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบกับเกณฑ์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.8-1.0 โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นประเมินได้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ประเมิน
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นประเมินได้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ประเมิน
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นประเมินไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ประเมิน

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับครู และผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 15 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

8. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาปรับปรุง แก้ไข และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง กลุ่มตัวอย่าง
2. ส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้แก่ ครูและผู้ปกครองนักเรียน ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และให้ส่งแบบสอบถามตามที่กำหนด
3. ได้รับแบบสอบถามกลับคืนดังนี้
 - 3.1 ฉบับที่ 1 ได้รับแบบสอบถามคืนจากครู จำนวน 13 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
 - 3.2 ฉบับที่ 2 ได้รับแบบสอบถามคืนจากครู จำนวน 13 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
 - 3.3 ฉบับที่ 3 ได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้ปกครอง จำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับคืน
2. หาความถี่และร้อยละของข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1

3. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นรายข้อและรายด้าน หาค่าเฉลี่ย แปลความหมายข้อมูลเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

3.1 การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C)

ระดับคะแนน	ระดับความจำเป็น
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย
2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

3.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I)

ระดับคะแนน	ระดับความพร้อม
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย
2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

ระดับคะแนน	ระดับการปฏิบัติ
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย
2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

3.4 การประเมินผลผลิต/คุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 (Product Evaluation: P)

ระดับคะแนน	ระดับพฤติกรรม
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย

2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการรายงานโครงการ

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC (Item Objective Congruence Index) เพื่อวัดความตรง (Validity) ของแบบสอบถาม จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha Co-efficient ตามสูตรของครอนบัค Cronbach ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96-99)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น (Reliability)
 k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือ
 S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ยประชากร ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร (S.D.)

2.1 หาค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 หาค่าเฉลี่ยประชากร (μ) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\mu = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ยประชากร
 $\sum_{i=1}^n x_i$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

2.3 หาความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (Standard Deviation)

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \mu)^2}{N}}$$

เมื่อ σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประชากร
 N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด
 μ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินความเหมาะสมของแบบสอบถามเรื่อง รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินบริบทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ 3) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการและ 4) เพื่อประเมินผลผลิตโครงการ (คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21) โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้รายงานขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บริบทของโครงการ

ตอนที่ 3 ปัจจัยนำเข้าของโครงการ

ตอนที่ 4 กระบวนการดำเนินงานตามโครงการ

ตอนที่ 5 ผลผลิตของโครงการ (คุณลักษณะของเด็กปฐมวัย)

5.1 ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills)

5.2 ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills)

5.3 ทักษะชีวิต (Life Skills)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และครูพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)

ตารางที่ 9 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1	6	46.20
ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2	3	23.10
ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	3	23.10
ครูพิเศษ	1	7.70
รวม	13	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูจำนวน 13 คน แบ่งเป็น
ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2
จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10
และครูพิเศษ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70

ตอนที่ 2 บริบทของโครงการ

ผลการวิเคราะห์บริบทของโครงการการประเมินระดับความจำเป็นของแบบสอบถาม
เรื่อง รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)
ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูระดับชั้น
อนุบาลปีที่ 1-3 และครูพิเศษ จำนวน 13 คน ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์บริบทของโครงการการประเมินระดับความจำเป็นของแบบสอบถาม
เรื่อง รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project
Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ข้อ	รายการประเมินโครงการ	ระดับความจำเป็น		
		μ	σ	แปลความ
	ด้านบริบท (Context)			
1	โรงเรียนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา คุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจน	4.70	0.48	มากที่สุด
2	โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็น ในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัย	4.70	0.63	มากที่สุด
3	โครงการสามารถพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ได้	4.92	0.28	มากที่สุด
4	หลักการและเหตุผลของโครงการมีความ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา	4.77	0.44	มากที่สุด
5	หลักการและเหตุผลของโครงการมีความ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.84	0.38	มากที่สุด
6	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน สอดคล้องกับวิธีดำเนินการ	4.92	0.28	มากที่สุด

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมินโครงการ	ระดับความจำเป็น		
		μ	σ	แปลความ
	ด้านบริบท (Context)			
7	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน	4.84		มากที่สุด
8	กิจกรรมของโครงการช่วยให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21	4.84	0.38	มากที่สุด
9	สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	4.62	0.51	มากที่สุด
10	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์ วิธีดำเนินโครงการ กำกับ ติดตาม และการประเมินโครงการ	4.77	0.44	มากที่สุด
รวม		4.80	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าระดับความจำเป็นด้านบริบทของโครงการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.80$, $\sigma = 0.43$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 10 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โครงการสามารถพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ได้ และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีดำเนินการ ($\mu = 4.92$, $\sigma = 0.28$) รองลงมาคือ หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน และกิจกรรมของโครงการช่วยให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.84$, $\sigma = 0.38$) และข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.51$)

ตอนที่ 3 ปัจจัยนำเข้าของโครงการ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าของโครงการการประเมินความพร้อมของแบบสอบถาม เรื่อง รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และครูพิเศษ จำนวน 13 คน ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการการประเมินความพร้อมของแบบสอบถาม เรื่อง รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ข้อ	รายการประเมินโครงการ	ระดับความพร้อม		
		μ	σ	แปลความ
	ปัจจัยนำเข้า (Input)			
1	โครงการมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	4.77	0.44	มากที่สุด
2	กิจกรรมในโครงการมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.77	0.44	มากที่สุด
3	บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ Project Approach ออนไลน์	4.77	0.44	มากที่สุด
4	บุคลากรมีจำนวนเพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ	4.62	0.51	มากที่สุด
5	งบประมาณมีเพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ	4.62	0.65	มากที่สุด
6	การเบิกจ่ายงบประมาณสะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้	4.70	0.48	มากที่สุด
7	วัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ	4.62	0.51	มากที่สุด
8	สื่อมีเพียงพอ และทันสมัยสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ	4.62	0.65	มากที่สุด
9	ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ Project Approach ออนไลน์ มีความเหมาะสม	4.54	0.88	มากที่สุด

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมินโครงการ	ระดับความพร้อม		
		μ	σ	แปลความ
	ปัจจัยนำเข้า (Input)			
10	แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ	4.38	0.77	มาก
	รวม	4.64	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.64$, $\sigma = 0.58$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 9 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โครงการมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน กิจกรรมในโครงการมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ Project Approach ออนไลน์ ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.44$) รองลงมาคือ การเบิกจ่ายงบประมาณสะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.48$) และข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.77$)

ตอนที่ 4 กระบวนการดำเนินงานตามโครงการ

ผลการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานตามโครงการ การประเมินการปฏิบัติของแบบสอบถามเรื่อง รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และครูพิเศษ จำนวน 13 คน ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ การประเมินการปฏิบัติของแบบสอบถามเรื่อง รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ข้อ	รายการประเมินโครงการ	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	แปลความ
	กระบวนการ (Process)			
1	กำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร ในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน		0.63	มากที่สุด
2	มีการให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ถึงขั้นตอนและวิธีการดำเนินโครงการ แก่ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง	4.70	0.48	มากที่สุด
3	กำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการอย่างชัดเจนเหมาะสม	4.84	0.38	มากที่สุด
4	รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ Project Approach ออนไลน์ช่วยส่งเสริมเด็กให้กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์ผ่าน Google Meet	4.62	0.51	มากที่สุด
5	กิจกรรมในโครงการส่งผลให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.62	0.65	มากที่สุด
6	ดำเนินโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในโครงการ	4.84	0.38	มากที่สุด
7	นิเทศ กำกับ ติดตามและควบคุมการดำเนินงานตามโครงการ	4.77	0.44	มากที่สุด

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมินโครงการ	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	แปลความ
	กระบวนการ (Process)			
8	มีการกำหนดวิธีการเครื่องมือ และระยะเวลาในการประเมินผลโครงการได้อย่างเหมาะสม	4.77	0.44	มากที่สุด
9	ประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรม	4.62	0.65	มากที่สุด
10	ขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุง วิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่ามีข้อบกพร่อง	4.62	0.65	มากที่สุด
	รวม	4.71	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.52$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 10 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำหนดขั้นตอน รายละเอียด และวิธีดำเนินโครงการอย่างชัดเจนเหมาะสม และดำเนินโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในโครงการ ($\mu = 4.84$, $\sigma = 0.38$) รองลงมาคือนิเทศ กำกับ ติดตามและควบคุมการดำเนินงานตามโครงการและมีการกำหนดวิธีการเครื่องมือ และระยะเวลาในการประเมินผลโครงการได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.44$) และข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ Project Approach ออนไลน์ช่วยส่งเสริมเด็กให้กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์ผ่าน Google Meet กิจกรรมในโครงการส่งผลให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรม และขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุง วิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่ามีข้อบกพร่อง ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.65$)

ตอนที่ 5 ผลผลิตของโครงการ (คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21)

ผลการวิเคราะห์ผลผลิตของโครงการ การประเมินพฤติกรรมของแบบสอบถามเรื่อง รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 จำนวน 262 คน ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach ออนไลน์ (Online) (คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21) จำแนกเป็นรายด้าน และรายข้อ

ข้อ	คุณลักษณะเด็กปฐมวัย	ระดับพฤติกรรม		
		μ	σ	แปลความ
	ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills)			
1	เด็กมีการแก้ปัญหาโดยการค้นหาคำตอบในการเรียนรู้แบบกลุ่มเล็กได้อย่างเหมาะสม	4.42	0.76	มาก
2	เด็กสามารถคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ผลงานได้	4.68	0.79	มากที่สุด
3	เด็กมีทักษะทางการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้	4.72	0.81	มากที่สุด
รวม		4.61	0.79	มากที่สุด

ข้อ	คุณลักษณะเด็กปฐมวัย	ระดับพฤติกรรม		
		μ	σ	แปลความ
	ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills)			
4	เด็กมีความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆในการเข้าเรียนออนไลน์ (Online)	4.41	0.73	มาก
5	เด็กสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน	4.53	0.86	มากที่สุด
รวม		4.47	0.79	มาก

ข้อ	คุณลักษณะเด็กปฐมวัย	ระดับพฤติกรรม		
		μ	σ	แปลความ
	ทักษะชีวิต (Life Skills)			
6	เด็กเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีในการเรียนรู้	4.53	0.78	มากที่สุด
7	เด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.56	0.76	มากที่สุด
รวม		4.54	0.77	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		4.54	0.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรม คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.78$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน รวมทั้งเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.79$) มีทักษะชีวิต (Life Skills) ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.77$) และมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.79$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้รายงานได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อประเมินบริบทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร แบ่งออกเป็นจำนวน 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลด้านประเมินด้านบริบท(Context) ปัจจัยนำเข้า(Input) และกระบวนการ (Process)

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 13 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลด้านผลผลิต (Product)

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครองระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวนผู้ปกครอง 262 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการรายงาน เป็นแบบสอบถามที่ผู้รายงานได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบริบทของโครงการและปัจจัยนำเข้าของโครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลผลิตของโครงการหรือคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้รายงานนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับคืน
2. หาความถี่และร้อยละของข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1
3. หาค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร (σ) ของข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นรายข้อและรายด้าน หาค่าเฉลี่ย แปลความหมายข้อมูลเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

3.1 การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C)

ระดับคะแนน	ระดับความจำเป็น
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย
2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

3.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I)

ระดับคะแนน	ระดับความพร้อม
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย
2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

ระดับคะแนน	ระดับการปฏิบัติ
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย
2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

3.4 การประเมินผลผลิต/คุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

(Product Evaluation: P)

ระดับคะแนน	ระดับพฤติกรรม
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย
2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

สรุปผลการประเมินโครงการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อรายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. บริบทของโครงการมีความเหมาะสม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 10 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โครงการสามารถพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ได้ และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีดำเนินการและข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการมีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำหนดแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน กิจกรรมในโครงการมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)

ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ

3. ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการอย่างชัดเจนเหมาะสม และดำเนินโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในโครงการ และข้อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ Project Approach ออนไลน์ช่วยส่งเสริมเด็กให้กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์ผ่าน Google Meet กิจกรรมในโครงการส่งผลให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรมและขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุง วิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่า มีข้อบกพร่อง

4. คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) รองลงมา คือ มีทักษะชีวิต (Life Skills) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Skills)

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) พบประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทของโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) มีระดับความจำเป็นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี สำนักรวบรวมความคิดเห็นจากคณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ประชุมปรึกษาหารือระหว่างคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) โดยให้เน้นเรื่องคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างเห็นพ้องที่จะต้องให้ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เป็นนโยบายที่สำคัญของโรงเรียนเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ ภูวนาท มูลเขียน (2556 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการการ

พัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยสู่มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่าด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การประเมินความจำเป็นของการวางแผน การดำเนินโครงการ การประชาสัมพันธ์โครงการ การมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์สพ.เพชรบูรณ์ เขต 2 การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นการนำเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาและ การจัดกิจกรรมตามโครงการ พบว่า ตามความคิดเห็นของครู มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินและสอดคล้องกับ ปาติตา สุขสา รามู (2563 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการขับเคลื่อนพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย จังหวัดพะเยา พบว่า การประเมินด้านบริบท พบว่า ด้านบริบท ในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากโดยกิจกรรมในโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือวัตถุประสงค์ของโครงการ และ หลักการของโครงการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลราชธานี) มีความพร้อมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน กิจกรรมในโครงการมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ บุคลากรมีจำนวนเพียงพอ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ อีกทั้งมีงบประมาณเพียงพอ สื่อ วัสดุอุปกรณ์มีความทันสมัย ระยะเวลาการดำเนินงานที่กำหนดในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสม ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ สอดคล้องกับภวนาถ มูลเขียน (2556 : บทคัดย่อ)ได้ประเมินโครงการการพัฒนา ศักยภาพเด็กปฐมวัยสู่มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่าด้านปัจจัยเบื้องต้น ประกอบด้วย การประเมินความพร้อมของสิ่งที่เป็นทรัพยากรต่างๆ ที่มีผลทำให้การดำเนินงานตามโครงการพัฒนา ศักยภาพเด็กปฐมวัย สู่มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ครู การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุและเครื่องมือในการให้บริการข่าวสาร เอกสาร คู่มือการดำเนินโครงการ วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการ เด็กปฐมวัย และการได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ตามความคิดเห็นของครู มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินรวมทั้งสอดคล้องกับ ปาติตา สุขสา รามู (2563 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการขับเคลื่อนพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย จังหวัดพะเยา พบว่า การประเมินด้านปัจจัย พบว่า ในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากโดยงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือการบริหารจัดการและวัตถุดิบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนนำแผนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ ผู้รับผิดชอบ และผู้เกี่ยวข้องถึงขั้นตอนและวิธีดำเนินการอย่างชัดเจน เหมาะสม รวมทั้งรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนให้กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตามและควบคุมการดำเนินงานตามโครงการ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธี เครื่องมือ และระยะเวลา ความเหมาะสม และประเมินผล การปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรมสอดคล้องกับ สอดคล้องกับภูวนาท มูลเขียน (2556 : บทคัดย่อ)ได้ประเมินโครงการการพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยสู่มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่าด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การประเมินการปฏิบัติของการวางแผน การดำเนินโครงการ การประชาสัมพันธ์โครงการ การมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ สพป.เพชรบูรณ์ เขต 2 การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นการนำข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาและ การจัดกิจกรรมตามโครงการ พบว่า ตามความคิดเห็นของครู มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินรวมทั้งสอดคล้องกับ ปาไลตา สุขสา ราม (2563 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการขับเคลื่อนพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย จังหวัดพะเยา พบว่าการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ด้านกระบวนการ ในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากโดยกระบวนการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยาและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของครูปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ รองลงมาคือ การบริหารจัดการของผู้บริหารและ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4. ผลการประเมินคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) มีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีพฤติกรรมคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม พฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) จัดทำโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) โดยกำหนดให้สายชั้นปฐมวัยดำเนินการจัดทำ 1 ห้องเรียน 1 โครงการ 2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน 3) ผู้บริหาร ครู นักเรียน ร่วมมือกันปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน 4) จัดทำสื่อ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย เกิดคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยจัดทำสื่อการสอนรูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) โดยเน้นให้เด็กเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

(Active Learning) ผ่านชุดกิจกรรม Play at home 5) บูรณาการคุณลักษณะ เด็กปฐมวัยใน ศตวรรษที่ 21 ในการจัดการเรียนการสอน โดย ให้ครูทุกคนบูรณาการคุณลักษณะเด็กปฐมวัยใน ศตวรรษที่ 21 ในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) ในทุกห้องเรียน สายชั้นปฐมวัย 5)ดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย (คุณลักษณะเด็กปฐมวัยใน ศตวรรษที่ 21) โดยดำเนินการการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) ใน โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตามนโยบาย 1 ห้องเรียน 1 โครงการ รวมทั้งกำหนดการนิเทศ ติดตาม วัดประเมินผล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งกำหนดให้มีการทบทวน การปฏิบัติงาน ค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่สาธารณะ รวมทั้งกำหนดกลไก ในการ ดำเนินการของโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสภากินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ได้แก่ การวางแผน (Plan) การมีส่วนร่วมและความร่วมมือ (Participation and Collaboration) การสร้างชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) การสนับสนุนและการเสริมแรง (Promotion and Reinforcement) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Control and Evaluation) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามคุณลักษณะ ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับภูวนาท มูลเขียน (2556 : บทคัดย่อ)ได้ประเมินโครงการ การพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยสู่มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่าด้านผลผลิต ประกอบด้วย การประเมินผลการดำเนิน โครงการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่สถานศึกษาพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา พบว่า ผลการทดสอบความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาของครูหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยรวมสูงขึ้นทุกคนคิดเป็นร้อยละ 30.53 2) นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา พบว่า ผลการ ประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัยประจำปีการศึกษา 2556 โดยรวมเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการ อยู่ในระดับดีทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 96.10 3) ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อโครงการการ พัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยสู่มาตรฐาน ปีการศึกษา 2556 พบว่า ตามความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง นักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินรวมทั้งสอดคล้องกับปา ลิตา สุขสา รามู (2563 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการขับเคลื่อนพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับ ปฐมวัย จังหวัดพะเยา พบว่าการประเมินด้านผลผลิต ประกอบด้วยคุณภาพเด็ก และ ความพึงพอใจของ ผู้เข้าร่วมโครงการคุณภาพเด็ก มี 2 ช่วงอายุ ได้แก่ คุณภาพเด็กปฐมวัยต่ำกว่า 3 ปี พบว่า ในภาพรวม ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยตัวบ่งชี้ที่ 2 เด็กมีพัฒนาการสมวัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ตัว

บ่งชี้ที่ 1 เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและด้านคุณภาพเด็ก สำหรับเด็กอายุ 3 ปี – 6 ปี (ก่อนเข้า ประถมศึกษาปีที่ 1) ในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยตัวบ่งชี้ที่ 7 เด็กมีพัฒนาการด้าน สังคมคุณธรรม มีวินัยและความเป็นพลเมืองดีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ที่ 4 เด็กมี พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจและตัวบ่งชี้ที่ 5 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาเรียนรู้และสร้างสรรค์มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยที่มีต่อโครงการ ขับเคลื่อนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยจังหวัดพะเยา ในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากโดย ด้านบริหารโครงการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการนำไปใช้และ ด้านความรู้ ความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ พบว่าเด็กมีคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามที่โรงเรียนกำหนด จึงควร ดำเนินการโครงการนี้ต่อไป และผู้เกี่ยวข้องควรนำผลการประเมินไปปรับปรุง และพัฒนาการดำเนิน โครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นตามข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านบริบทโครงการเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการดำเนินโครงการ เนื่องจาก โครงการนี้เป็นโครงการใหม่ ดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการ จำเป็น และความเป็นไปได้ของโครงการ จะส่งผลให้การดำเนินการประสบความสำเร็จ
2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เครื่องมือ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรม และควรอย่างยิ่งที่จะพัฒนา บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์แก่บุคลากร ครู ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ก่อนที่จะปฏิบัติงาน และควรส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ
3. ด้านกระบวนการ ควรมีการวางแผนการดำเนินงานไว้ในแผนการปฏิบัติการ ประจำปีของโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เตรียมการในระยะยาว ทั้งนี้การติดตามโครงการ อย่างต่อเนื่องอาจส่งผลให้ผู้ปฏิบัติ เกิดความไม่มั่นใจ อาจส่งผลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อนึ่งอาจปรับเปลี่ยนวิธีการติดตาม เช่น การพูดคุยทั่วไป การสังเกต การตรวจแฟ้มข้อมูลโดยไม่ให้ ผู้รายงานรู้ตัวแทนการเรียกตรวจ เป็นต้น

4. ผลผลิตของโครงการ คือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ จากผลการประเมินพบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 (ทักษะการเรียนรู้ ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะชีวิต) ดังนั้นจึงควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เครื่องมือ และสื่อต่าง ๆ ควรพัฒนาให้ทันต่อเหตุการณ์ และที่สำคัญควรเป็นสื่อที่ส่งเสริมคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เหมาะสมกับวัยของเด็ก ควรมีการดำเนินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

1. จากการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าสามารถจัดทำได้ในทุกโรงเรียน ทุกระดับชั้นปฐมวัย เพียงแต่ ควรมีการปรับปรุงกิจกรรม การปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากในระยะยาว และ มีความยั่งยืน
2. ควรมีการประเมินผลโครงการในประเด็นของความคงสภาพของการโครงการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach)ออนไลน์(Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)
3. ควรมีการประเมินเชิงสาเหตุ เพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อโครงการ ซึ่งสามารถนำไปแก้ไขปรับปรุง พัฒนาโครงการได้ตรงตามสาเหตุปัญหา ของการประเมินครั้งต่อไป